

**Základní škola a Mateřská škola Svatobořice-Mistřín, okres Hodonín, příspěvková organizace,
za podpory MŠMT ČR prostřednictvím rozvojového programu „Podpora logopedické prevence
v předškolním vzdělávání v roce 2013“**

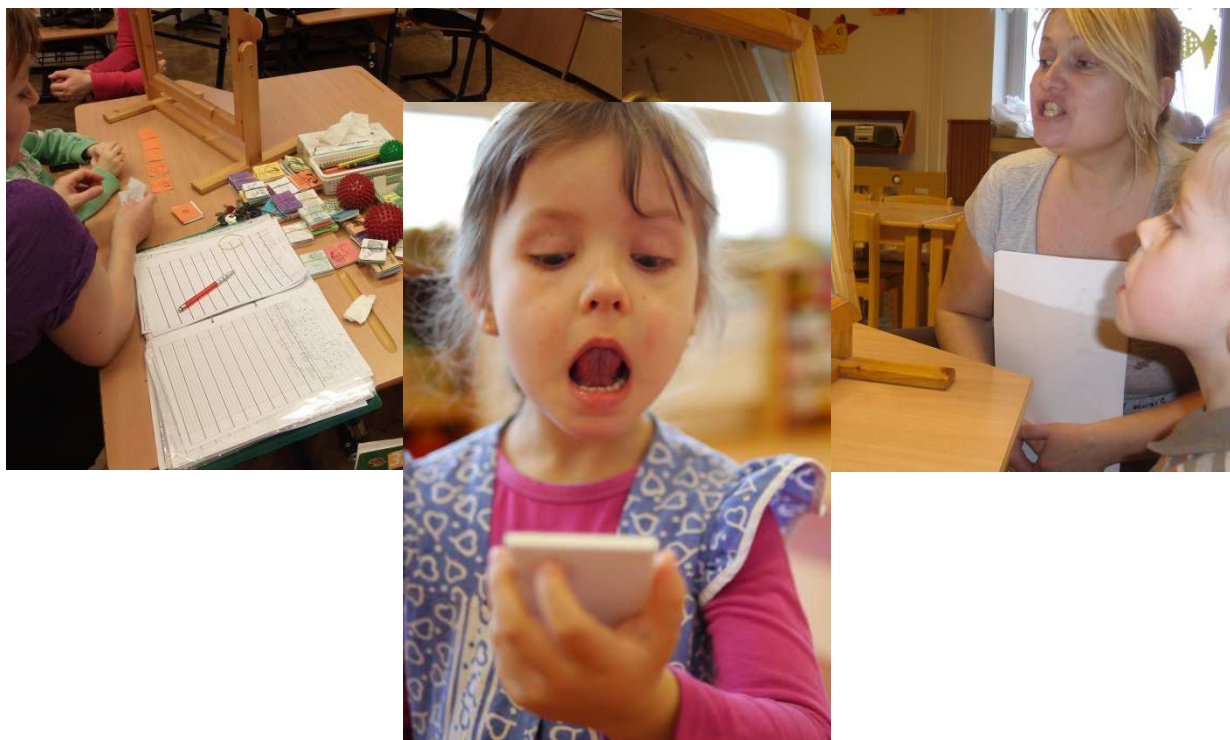

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Podpora logopedické péče o předškolní děti na ZŠ a MŠ Svatobořice-Mistřín

Příklady dobré praxe

Podpoření a posílení logopedické prevence u dětí předškolního věku na škole Svatobořice-Mistřín,
prostřednictvím zavedení Logopedických chviliek, Individuálních plánů a Přípravnou třídou

Křížková Marie, Macháčková Milena, Mgr. Štelciková Pavlína

**Příručka vznikla díky rozvojovému programu MŠMT ČR
Podpora logopedické prevence v předškolním vzdělávání v roce 2013**

Úvod

Při vstupu dětí do první třídy je patrný trend zhoršujících se jazykových a komunikačních dovedností a schopností, který vyžaduje odbornou péči v oblasti prevence a logopedické intervence. V rodinném prostředí je na takovou péči stále méně času a je potřeba podpořit spolupráci s rodiči a jejich zapojení do logopedických technik vedoucích k nápravě. Zaznamenáváme zvýšený počet odkladů nástupu dětí do první třídy ve srovnání s předchozími lety z důvodu nedořešené nápravy vad řeči.

V posledních dvou letech zaznamenáváme nárůst počtu dětí s vadami výslovnosti až o šedesát procent. Přibylo hlavně koktavých dětí neboli balbutiků a také těch, které mají problémy s vadnou výslovností (rotacismus, rotacismus bohemicus, sykavky a další). Formou dotazníkového šetření jsme zjistili, že přes 70 % rodičů si tento problém připouští i u svých dětí, avšak pouze 5 % z nich má povědomí, jak tyto poruchy řeči napravit. Velký zájem rodičů (přes 94 %) je o to, aby děti v předškolním věku prováděly preventivní a případná nápravná cvičení na podporu logopedických schopností přímo v MŠ.

Projekt má za cíl podpořit a posílit logopedickou prevenci ve všech vzdělávacích oblastech předškolních dětí na naší škole prostřednictvím tzv. „logopedických chvil“ v mateřských školách a zajistit tak komplexní logopedickou preventivní péči. Dalším cílem je zavést „Individuální plány nápravy“ konkrétní řečové vady, která je zjištěna preventivním vyšetřením všech dětí na začátku školního roku. Cílem projektu je i pomoc rodičům tzv. Přípravnou třídou, kde jsou rodiče společně s dětmi vedeni k činnostem, směřujícím k nápravě. Cílem je též vznik této publikace „Příklady dobré praxe“ shrnující výsledky činnosti projektu do ucelené formy, která umožňuje přenositelnost projektu na jiné školy.

Jak na to?

Naše škola se zabývá rozvojem komunikačních dovedností všech dětí mateřské školy v rámci prevence poruch řeči předškolních dětí. Následně probíhá aktivní spolupráce se Speciálním pedagogickým centrem (logopedem Mgr. Dagmar Krýsovou), která formou depistáže děti vyšetří a stanoví další opatření v rámci správného rozvoje a nápravy řeči při činnostech v mateřské škole. U těchto dětí je vypracován plán nápravy řeči i dalších podpůrných cvičení (artikulační, dechová atd.)

Klíčovou aktivitou jsou tzv. „logopedické chvíle“, kdy jsou různá cvičení (artikulační, dechová, sluchová, gymnastika mluvidel, aj.) postihující komplexní logopedickou preventivní péči nenásilnou formou začleňována do běžné činnosti všech dětí v mateřské škole (hry, zaměstnání, cvičení,...).

Další klíčovou aktivitou je individuální intenzivní cvičení ohrožených dětí dle Plánu nápravy jejich konkrétní řečové vady, kterou odborník zjistí preventivním vyšetřením všech dětí na začátku roku. Tyto plány vzniknou ve spolupráci logopedických asistentů pod dohledem pedagoga s potřebnou aprobací (speciální pedagogika, logopedie, surdopedie) – logoped školy.

Třetí klíčovou aktivitou projektu je tzv. Přípravná třída, ve které se předškoláci připravují na vstup do školy, zejména po stránce logopedické (komunikační schopnosti, náprava vad řeči, orientace v prostoru a čase aj.). Rodiče navštěvují tuto třídu společně s dětmi, jsou vedeni k nápravě při praktických aktivitách. Tato péče je značně individuální.

Ve školce

Na naší škole působí 2 pracoviště MŠ, každé z našich pracovišť zpracovalo pro účely projektu Plán prevence na svém pracovišti.

LOGOPEDICKÁ PREVENCE V MŠ SVATOBOŘICE-MISTRÍN, pracoviště Svatobořice

Ne u každého dítěte je vývoj řeči jednoduchý a snadný. Některé děti dovedou vyslovovat všechny hlásky hned ve třech letech, jiným dělá výslovnost složitějších hlásek problémy ještě kolem pátého, šestého roku. Ve škole jim vada výslovnosti může způsobovat různé problémy.

Preventivní logopedická péče je nutnou součástí výchovně vzdělávacího procesu a při práci s dětmi zaujímá důležité místo. V poslední době se výslovnost dětí dost zhoršila. Proto je důležité sledovat vývoj dětské řeči po celé období v MŠ a špatným návykům předcházet.

Logopedická prevence je v MŠ zaměřena na všestranný rozvoj osobnosti dětí, manuální dovednost, tělesnou obratnost, motoriku mluvidel, hospodaření s dechem, smyslové vnímání (zrak, sluch, hmat, čich, chuť), cit pro rytmus, melodii a tempo.

Preventivní logopedické chvílky jsou součástí denního kontaktu učitelky s celou skupinou dětí. Nejde o diagnostiku ani o nápravu hlásek v řeči dítěte. Učitelky pracují s dětmi v MŠ preventivně.

Ve všech měsících se procvičují určité skupiny hlásek. Většinou na každý týden připadne jedna až dvě hlásky, zařazujeme dechová, artikulační, sluchová cvičení, gymnastiku mluvidel a v neposlední řadě se naučíme krátkou logopedickou básně popřípadě píseň, pohybovou hru. Taky začleňujeme podle potřeby cvičení na rozvoj grafomotoriky.

Při logopedických chvílkách uplatňujeme zásady individuálního přístupu krátkodobých cvičení, individuálních a skupinových forem akcí.

Při logopedických chvílkách používáme tyto pomůcky: logoped. pexesa, obrázky, pracovní listy, omalovánky, rytmické nástroje, výtvarný materiál, obrázkové knihy, logopedické zrcadlo, různá foukadla (magicball), foukací větrníky, hrocha Logopedika (maňásek pro snadnější spolupráci s dětmi), CD se zvuky zvířat, atd.

V naší MŠ Svatobořice je úroveň výslovnosti dětí na dobré úrovni. Pracuji v této MŠ třetím rokem a jen v jednom případě byla navržena logopedkou logopedická třída vzhledem k závažnosti výslovnosti a opožděným vývojem řeči. Rodiče ale stejně tuto možnost vyloučili a jejich dítě stále navštěvuje naši MŠ, ale pravidelně dochází jedenkrát týdně k logopedce na základní školu. Většina případů u dětí se špatnou výslovností má diagnózu dyslalie.

Logopedická prevence se provádí skupinově a individuálně. Individuálně s dětmi, u kterých provedla diagnostiku logopedka a je velká šance, že se procvičováním hlásek, které jim dělají problémy, dá do pořádku a při nástupu do školy nebude mít žádný řečový handicap.

Celý roční plán je rozčleněn do jednotlivých měsíců. Poslední desátý měsíc jsem ponechala opakování, jelikož červen je tak jako ve škole měsícem, kdy už děti nemají takovou trpělivost a ukázněnost, jako třeba na začátku školního roku. Dost času se tráví na zahradě, kde se děti věnují činnostem, které jsou spojeny s tímto pobytem venku.

Rozdělení hlásek do měsíců

Září

A E I O U AU OU

Říjen

P B M

Listopad

F V J

Prosinec

T D N

Leden

Ť Ď Ň

Únor

K G CH H

Březen

C S Z

Duben

Č Š Ž

Květen

L R Ř

Červen

Opakování všech hlásek

Ve skupině u každé hlásky máme jiné artikulační postavení mluvidel, jiné motivace, slova, věty a říkadla k procvičení hlásky.

Při dechových cvičení nacvičujeme výdech (foukání do peříčka), nádech, usměřujeme výdechový proud vzduchu, cvičíme dechovou výdrž a hospodaření s dechem.

Jinak přidáváme cvičení na polohování a pohyblivost jazyka (houpačka, čert, koník, čištění zoubků), cvičení na polohování a pohyblivost rtů (pusinka, kapřík, koník), cvičení na pohyblivost tváří (ping-pong), hybnost měkkého patra (bublifuk, pití brčkem), cvičení mimického svalstva (úsměv, zamračení se), různé didaktické hry, jednoduchá breptadla na rozcvičení čelistního úhlu.

Příklady procvičování samohlásek v měsíci září

Věková skupina:

3 - 7let (cvičíme i s malými dětmi, nečekáme na předškolní věk)

To, co děti zpravidla vždy ovládají, jsou samohlásky, a právě od nich začneme cvičení. To, co děti dobře ovládají, nám totiž může být nápomocno k tomu, co ovládají málo. Budeme se řídit heslem Jana Amose Komenského - učíme se od nejjednoduššího ke složitějšímu, od známého k neznámému...

Hláska „A“

Všeobecná charakteristika:

Samohláska (vokála) nízká, střední, nezaokrouhlená. Ústa jsou dosti široce otevřená, rty se na artikulaci nepodílejí. Jazyk je v nejnižší poloze, hrotem se lehce opírá o rozhraní dolních řezáků a dolní dásně. Hřeb jazyka je mírně zdvižený pod patrovou klenbou. Rty se na artikulaci aktivně nepodílejí.

Výslovnost samohlásky:

- otvíráme hodně ústa a zíváme a-a-a-a-a
- vzdycháme a-a-a-a-a
- jíme velká jablka

Dechová cvičení:

- dýcháme si do dlaní, je nám zima - zahříváme dlaně - teplý výdechový proud
- kouzlíme se zrcátkem - dýcháme na zrcátko, zamřžeme ho - nakreslíme kruh, vlnky

Přípravná předartikulační cvičení:

- probouzíme se, zíváme á-á-á-á-á
- otvíráme ústa, máme hlad ham-ham-ham
- vzdycháme ach-ach-ach
- díváme se aj-aj-aj-aj

Grafomotorická cvičení:

- uděláme za chvíli sladké placky pro Aninku (kreslíme kolečka)
- tančila Anička tančila, dokolečka se točila (kruhy)
- rozhoupeme houpačku pro Ádu a pro Kačku (houpání)
- děti plochým štětcem namočeným ve vodě smazávají napsaná písmenka A na tabulce

Rytmizace:

- padla, padla a zapadla
- máma mává sláva
- Anna ráda ananas
- máma mává, máma dává
- Táta dupe dupy dup. Máma cupe cupy, cup. Babka šlape šlapy šlap. Děda klapě klapy klap. Vnouček ťape ťapy ťap. Dupy - dup, cupy - cup, šlapy - šlap, klapy - klap. Ťap, ťap, ťap. (Ruka volně položená na stole dlaní dolů, postupně se zdvíhají prsty v rytmu slabik, ťukají do stolu palec až malíček).

Rozvoj fonematického sluchu (s předměty):

- vybrat předměty, které začínají hláskou A; předměty si ukážeme a pojmenujeme (bota, auto, ananas, autobus)

Básničky:

Auto

Auto jede, sláva, sláva!
Táta mává, máma mává.
Auto jede tú, tú, tú, táto, mámo, už je tu!

Rozpočítadlo

Anda, dvanda,
třinda, čtvrnda,
pádě, ládě,
souka, louka,
do klobouka,
do mandele,
bác.

Zdravení

Ahoj, Aničko, jak se máš?
Ale, Alenko, vždyť to znáš.

Teta dělá ano, ano, (*kýváme hlavou v před a zad*)
Zkus to také, Jano, Jano. (*kýváme hlavou vpravo a vlevo*)
Teta ruce takhle dává, (*vzpažit*)
a teď s nimi pěkně mává. (*ve vzpažení mávat rukama*)

Hláska „E“

Všeobecná charakteristika:

Konec jazyka se při artikulaci této samohlásky dotýká zadních stěn spodních zubů nebo je těsně na rozhraní zubů a dásně. Hřbet jazyka se posouvá do předu. Rty se na artikulaci aktivně neúčastní. Dolní ret se společně pohybuje s dolní čelistí. Měkké patro uzavírá vchod do nosní dutiny.

Dechová cvičení:

- chytáme dech do dlaně
- foukáme kočičce do kožíšku
- foukáme do peříčka

Rytmizace:

- be-fe-le-me-pes-se-veze
- vesele jen vesele
- lépe sedět, lépe ležet, lépe klečct, lépe běžet
- leze, leze po železe, nedá pokoj, až tam vleze
- jen jeden den bez beden
- vezmeme tě v létě k tetě

Básničky:

Ene bene, Emane,
kdo tu babu dostane.
Ten to není, ten to je,
ten už s námi nehraje.

Enyky benyky, nemastné knedlíky,
Iky, piky, pumprliky,
Alec, palec ven, pátou do kamen,
Šestou do dveří, strá kozo otevři.

Ene bene al ka,
je ta řeka velká.
Ene bene uk,
koupe se tam kluk.
Ene bene kukačka,
ty musíš jít z kolečka.

Jede Eda z kopečka,
na kole je jednička.
Veze s sebou jetele,
a to veze pro tele.

Sluchová cvičení:

- kde slyšíš na začátku hlásku E; vytleskávání slabik u daných slov (př. Eva - mete - pes, jedeme - med - Eda, tele - Emil - mléko)
- hlásku E procvičíme v písničce: „Jede, jede vlak“ - zpěvník pro MŠ *Malým zpěvákům*

„Jede, jede bez silnice, nevedou ho kolejnice, jede vláček vlak, malých batolat“.
„Jede, jede, nemá kola, nic mu cestou neodolá, nebo je to drak a teď babo rad“.

Hlásk a „I“

Všeobecná charakteristika:

Samohláska I je přední, vysoká, nezaokrouhlená, úzká. Hrot jazyka se celým svým okrajem dotýká vnitřní plochy spodních zubů. Hřbet jazyka se vyklene k tvrdému patru. Rty se artikule aktivně neúčastní. Měkké patro uzavírá vchod do dutiny nosní. Optická opora je dobrá, rty jsou roztažené.

Dechové cvičení:

- dýcháme krátce, dlouze
- výdrž - plníme skleničku
- zvedáme břicho

Průpravná cvičení:

- smějeme se chi, chi, chi
- meluzína kvílí fí, fí, fí

Sluchové rozlišení:

- lije - leje, Iva - Eva, Pepa - pípa, věta - vítá, jít - pít, šít - žít, tuší - buší

Rytmizace:

- cvičení mluvidel: vinní - nevinní, vím - vím - nepovím, čtyři svišti, na cvičišti piští, nemám rýmy na piliny, ani šprýmy za ty mlýny

Básničky:

Šmidli, fidli, deset židlí,
šetřilo si na boty,
když je měly, ještě chtěly
kostkované kalhoty.

Ivánku, milý, co pak ti chybí?
Ivánku, milý, co pak ti je?
Ivánek milý, usnul na chvíli,
Vzbudí ho kohouti,
Ivánka zarmoutí.

Čimčarára, dělá ptáček,
tik tak zase hodiny,
píp, píp pípá malá slípka,
co pak děláme my?

Kapr v kapradí - Jiří Žáček (Aprílová škola)

Leží kapr v kapradí,
pranic mu to nevadí.
Líně leží, líně pije,
je to kapr z tramtárie.
Je to kapr ze souše,
štěká, ale nekouše.

Halí belí - Jiří Žáček (Aprílová škola)

Halí, belí, halí, belí -
já mám slona pod postelí,
je to slůně kapesní,
ale za to hodně sní.
Halí, belí, halí, belí -
čím ho krmím? Petrželí!
Spořádá jí hromadu,
pak se svalí do zádu.
Já mám slona pod postelí,
vejde se tam skoro celý.
Jenom chobot kouká ven,
když mi přeje dobrý den.

Procvičování ve slovech:

- Ivan, Iva, iglú, indián, pije, lije, bije, myje, vyje, koník, poník, jídlo, mýdlo, nosí, kosí, visí, vidí, šidí, sít, proutí, kroutí

Hláska „O“

Charakteristika hlásky:

Hláska O je zadní, středová, zaokrouhlená. Hrot jazyka je vzdálen od předních spodních zubů. Hřbet jazyka se zvedá nahoru a posouvá se k měkkému patru. Rty jsou v aktivní činnosti, zaokrouhlují se do předu, koutky úst se přibližují k sobě.

Dechové cvičení:

- vytvoříme bublinu - nádech nosem, v ústech dech zadržíme, bublina cestuje z jedné tváře do druhé
- nácvik dýchání do břicha
- foukáme jako větříček
- sfoukáváme chomáčky vaty ze stolu

Sluchové cvičení:

- hra „Všechno lítá, co peří má“ - říkám slova, když dítě uslyší „O“, zvedne ruce

Grafomotorika:

Kresba sluníčka

Podívej se, babičko,
namaluj sluníčko.
Sluníčko má očka,
jak nějaká kočka.
Vesele se usmívá
a tiše si povídá:
Svítím, svítím na domy,
posvítím i na stromy,
svítím také kotěti,
ale nejvíc pro děti.

Kresba sněhuláka

Jedna koule maličká,
druhá trochu větší,
třetí koule veliká,
na sebe se věší.
Napícháme uhlíky,
jako velké knoflíky.
Oči, pusku, z mrkve nos,
větší než-li nosí kos.
Velkou metlu do ruky,
na holky i na kluky.
A na hlavu plecháček,
už je tu sněhuláček.

Obuj mámu, obuj Olu,
já Pepovi boty vemu.

Okolo stolečku, okolo stolu,
kočka a pejsánek
honí se spolu.

Opice se opičí,
po Otovi na tyči.

Sova houká po lese:
„Bojte se mě, bojte se.“
My se sovy nebojíme,
protože my v noci spíme.

Cvičení jazyka:

- do bosa - na boso
- okolo odolky, pro holky, pro vdolky
- zvoň, zvoň, kovová podkovo
- Ota má bonbón, ou, ou, hou, hou, jdou, jdou

Fonematický sluch:

- maso - laso, kosa - vosa, pusa - husa, bos - nos, pásek - hlásek, pes - ves

Hláska „U“

Charakteristika hlásky:

Hrot jazyka je značně vzdálen od spodních zubů. Rty se na artikulaci aktivně účastní, výrazně se zaokrouhlují a vyšpulují do předu. Měkké patro uzavírá vchod do nosní dutiny.

Dechová cvičení:

- správný výdech a nádech
- na jeden nádech říci rytmizovanou básničku
- foukáme silně a slabě
- foukáme do proužku papíru, do větrníku, do bublifuku, do míčku
- foukáme si na ucho, do vlasů

Básničky:

Umyvadlo doma máme,
u něho se umýváme,
ke snídani, k obědu,
to já pěkně dovedu.
(Fr. Kábele)

Ušáku můj, pěkně tu stůj,
počkej tu u vrátek,
přinesu salátek,
ten bude tvůj.

Ukaž, ukaž, Pepíku,
co to neseš v košíku?
Já jdu domu z nákupu,
dám ten nákup na kupu.

Půjč mi Julku,
půjč mi hůlku.

Bubnujeme na buben,
pojd'te, děti, pojd'te ven.
Bubnujeme bum, bum, bum,
budeme mít nový dům.
A kdo s námi nepůjde,
ten v něm bydlet nebude.

Procvičování sloves:

- co kdo udělal (utřel, ušel, umyl, ustal, uložil, usušil, uklidil)

Grafomotorika:

- kreslení uhlem, pastelem
- malování mokrým štětcem (vlny, vlnky)

Sluchová cvičení:

- šeptání slov
- hledání zvonečku podle zvuku
- hry s krabičkami (v krabičkách různý obsah)

Všechna tato cvičení, slova, věty, říkanky, jsou zpracovány v Logopedické prevenci v praxi (Mgr. D. Krýsová), dále v Metodice logopedické prevence (Mgr. B. Jurtíková, 2001), dále jsem čerpala informace ze serveru www.rvp.cz.

Při mé krátké praxi asistentky logopeda jsem si s dětmi oblíbila pohybovou báseň, kterou si opakujeme skoro každý den a která děti baví.

Kluci a holčičky *posadíme se s dětmi do kruhu /nebo před zrcadla/*
pojd'te cvičit jazýčky!

Koníka, čertíka, palačinku *artikulační cviky viz. dále*
naučíme se za chvílinku.

Pěkně cvičte pusinkou *dbáme na výraznou artikulaci*
á-é-í-ó-ú-au-ou.

Ukažte, kdo dovede: lala, lolo, lelele? *přeháníme pohyb jazykem*

Komu se dnes povedlo:dladla, dlidli, dlodlodlo? *máme dostatečně otevřenou pusku*

A teď milé dětičky zavolejte kočičky:
„Čičí, čičí, kočičko, pojd' si honem na mlíčko.“ *zuby na sebe, našpulíme rty – čiči*

Vláček jede šišihú, zatačí do tunelu. *zahrajeme si na vláček*

Včelka Mája letěla, na Vilíka volala:
„Bžž, bžž, bžž Vilíku, našpul pěkně pusinku. *proběhneme se po třídě*

Malý cvrček na louce *široký úsměv, zuby na sebe*
dělá svoje ce-ce-ce.

Dlouhý had se plazí,
sssssss na nás syčí. *plazíme se*

moucha bzučí bzz, bzz, bzz,
já už tady nebudu. *proběhneme se po třídě*

zato, že jste dětičky,
cvičily své jazýčky, *pohládíme se po tváři, popř. odměníme sladkostí*
dostanete pochvalu,
cucejte ji pomalu.

LOGOPEDICKÁ PREVENCE V MŠ SVATOBŔŘICE-MISTRŘÍN, pracoviřtĚ Mistrřín

ÚVOD

Řeĉ je dána jen lidem. Ať chceme nebo ne, řeĉi se musíme nauĉit. Āím dřívĚ a přirozenĚji si dítě osvojí mateřskou řeĉ, tím se lépe rozvíjí po všech stránkách. Ne nadarmo se říká, že s malými dětmi se má od maliĉka hodně mluvit.

NEJĀASTĚJŠÍ PORUCHY ŘEĀI V MŠ

Vývoj řeĉi ale neprobíhá u všech dětí stejně rychle. K nejĀastĚjším poruchám řeĉi u dětí v předřkolním věku patří huhňavost. Při krátkodobĚ huhňavosti to může být rýma, při dlouhodobĚjší zvĚtřšená nosní mandle. Dítě dýchá převážně ústy, s čímž se pojí celá řada obtřízí – špatně jí, špatně spí – Āasto chrápou – mají pocit, že nestaĉí s dechem a nedostatek vzduchu je budí. Takový problém je nutno řešit lékařským zākrokem, někdy dokonce i opakovaným, neboť některým dětem nosní mandle opĚt naroste.

Kolem třetího roku života dítěte se řeĉ velmi rychle rozvíjí a mohou se objevit problémy s plynulostí mluvy. Velkým pomocníkem jsou říkanky, básniĉky a písniĉky. Je dobré připojit i pohybový doprovod – taneĉky, kreslení, předvádĚní.

Další velmi Āastou překážkou správnĚ výslovnosti je přirostlý jazyk – uzdiĉka. Jazyk je nejpohyblivĚjší sval lidského těla, pokud se objeví u dítěte uzdiĉka, stává se „spoutaným,“ což má za následek neobratná mluvidla.

UZDIĀKA MUSÍ PRYĀ - jedná se o nepatrný chirurgický zākrok, který se provádí na oddĚlení ORL.

Vzhledem k velké frekvenci hlásek „c, s, z“ a „Ā, ř, Ź“ v Āeském jazyce, je velmi ĀastĚ řišlání neboli „řlapání si na jazyk.“

METODY VYŠETŘENÍ - DEPISTÁŽ

Naše mateřská škola již několik let spolupracuje s Mgr. Dagmar Krýsovou z SPC v Hodoníně. Pod jejím vedením je provedeno odborné vyšetření řečové úrovně dětí. Depistáž probíhá v přirozeném prostředí MŠ při individuálním rozhovoru s dítětem. Výsledky a návrhy dalších postupů práce jsou předány rodičům. Podle závažnosti je následně doporučena náprava řeči pod vedení logopeda anebo je dítětem věnována individuální péče logopedického asistenta v mateřské škole.

Na základě závěrů logopedického vyšetření je vytvořen individuální výchovně vzdělávací program:

Dechová cvičení

Gymnastika mluvidel a artikulační cvičení

Zrakové a sluchové vnímání – fonematický sluch

Hmatové vnímání

Orientace v prostoru

Rozvoj jemné a hrubé motoriky

Grafomotorika

Porozumění řeči

Rozvoj slovní zásoby

Gramatická správnost

Souvislé vyjadřování

METODY LOGOPEDICKÉ PREVENCE

Logopedickým vadám u dětí lze snadno předcházet a pravidelným procvičováním jednoduchých cvičení napomoci přirozenému vývoji řeči u dětí. Do běžných denních činností v chodu mateřské školy se tedy snažíme zařazovat trénink dechových a artikulačních schopností, většinou formou hry tak, aby to děti bavilo a cvičení tak pro ně bylo nejen přínosné, ale příjemné.

POSTUPY PRÁCE VE TŘÍDĚ - kolektivní a individuální

Ve třídě převažuje kolektivní způsob práce. Dětem, kterým byla doporučena logopedická prevence v MŠ, byl vypracován individuální plán a ve spolupráci s rodiči se snažíme věnovat specifickým problémům každého z nich a pracovat na nápravě. Cílem je děti do cvičení nenutit, ale spíše povzbuzovat, motivovat je tím, že samy vidí svůj pokrok. Snažíme se zapojit logopedická cvičení do jejich pravidelného denního režimu tak, aby si zvykly na to, že hrát si s řečí může být stejně zábavné jako hrát si s hračkami. Případné problémy jsou konzultovány s logopedkou z SPC nebo je rodičům doporučena návštěva u logopedky, která prvotní depistáž prováděla.

Řeč je jedním z pilířů zdravého rozvoje dětské osobnosti a její nedostatky je nutno brát na stejnou váhu jako např. problémy se sluchem, zrakem, pohybem. Logopedické problémy u dítěte, pakliže jsou rodiči přehlíženy a podceňovány, se mohou prohlubovat a mít za následek nízké sebevědomí dítěte, obtížné postavení v kolektivu, problémy s komunikací, později - pokud jsou nadále neřešeny – mohou ovlivnit také školní prospěch dítěte. Uvědomme si, že čtení a psaní jsou jen rozšířenými nástroji řeči, a pokud dítě nezvládá řeč jako primární komunikační kanál, lze předpokládat, že bude mít problémy i s dalšími, například s ovládnutím cizího jazyku, hláskování, porozumění textu. Přitom logopedické problémy lze poměrně snadno řešit a předcházet, jen velmi zřídka se setkáváme s obtíží, která by nešla odstranit anebo alespoň výrazně zlepšit pravidelným procvičováním, dechovým tréninkem, hrami a metodami k relaxaci mluvidel dítěte. Mateřská škola je místem, kde si dítě s logopedickou vadou poprvé uvědomuje svůj handicap tím, že se dostává do kolektivu a porovnává svoji řeč se schopnostmi ostatních dětí, dochází k obtížím při komunikaci. Učitelé a logopedičtí asistenti v MŠ jsou samozřejmě na tuto situaci připraveni a musí ji zvládnout tak, aby nedošlo k sociální segregaci dítěte, a zároveň co nejrychleji analyzovat jeho řečový aparát a začít pracovat na nápravě. Velmi důležitá je také spolupráce s rodiči. Rodiče musí pochopit, že břemeno odstranění logopedické vady jejich dítěte neleží pouze a jenom na bedrech mateřské školy či logopedických pracovníků - je třeba, aby porozuměli tomu, že problém s řečí u jejich dítěte sice v žádném případě nesouvisí s jeho dalšími schopnostmi a celkovou vyspělostí, ale přitom je klíčové problém nepodceňovat a aktivně spolupracovat na jeho odstranění. Snažíme se s rodiči individuálně konzultovat progres jejich dětí a ukazovat jim jednoduchá cvičení, která mohou s dětmi doma trénovat a zajistit tak co nejrychlejší pokrok.

FORMY PRÁCE

Těžiště logopedické prevence a nápravy řečových vad u dítěte tkví ve včasné diagnóze a okamžitém provázání rodičů – mateřské školy – logopeda tak, že na špičce pyramidy stojí rodina jako jednotka, která hraje ve zdravém řečovém vývoji dítěte nejdůležitější roli. Logoped a pracovníci mateřské školy musí rodiče obeznámit s problémem a ujasnit jim, že...

- 1) Nikdy není příliš brzy začít pracovat na nápravě řečové vady u dítěte – ani v nižším předškolním věku není řečová vada „roztomilá“
- 2) Řečová vada u dítěte sama od sebe nezmezí ani se sama nezlepší
- 3) Řečová vada není způsobena leností dítěte, nedbalostí dítěte (např. nemá smysl dítě napomínat, aby „mluvilo pořádně“ či „dávalo si pozor“) a není nijak provázána s jeho mentálními schopnostmi a celkovou vyspělostí

Rodiče si musí být vědomi své klíčové role při procesu nápravy řečové vady u svého dítěte a být ochotni aktivně spolupracovat s mateřskou školou a logopedickým pracovníkem, od nichž samozřejmě mohou očekávat veškerou odbornou pomoc - pravidelné informace o pokroku dítěte, tipy, cvičení, hry, ale i návody, jak dítě povzbudit a motivovat.

Individuální návštěvy u logopeda jsou domlouvány v případech, kdy stav dítěte potřebuje ucelený logopedický program a trénink správných návyků je příliš časově náročný na to, aby jej byli schopni realizovat logopedičtí asistenti v rámci běžného provozu v MŠ.

Role mateřské školy v řečovém vývoji dítěte tkví v několika důležitých bodech

- 1) MŠ je místem, kde se dítě poprvé dostává do početného kolektivu svých vrstevníků a porovnává svoji mluvu – kterou až do této chvíle považoval za normu- s řečovými schopnostmi svých kamarádů. Je tedy důležité vymezit
- 2) MŠ klade velký důraz na osvojování správných řečových návyků zejména prostřednictvím kolektivních dechových a artikulačních cvičení, učí děti bez rozdílu jejich schopností, že trénovat správnou mluvu je stejně důležité- a zábavné- jako trénovat PP pružnost svého těla a bystrost své mysli
- 3) MŠ hraje klíčovou roli prostředníka mezi rodiči a logopedickými odborníky – logopedický asistent (zaměstnanec MŠ) je první osobou, která má za úkol upozornit rodiče na možnou vadu ve správném řečovém vývoji dítěte a doporučí konzultaci s externím logopedickým odborníkem
- 4) Během terapie dítěte u logopedického odborníka sleduje a zaznamenává progres dítěte a jeho práci v rámci skupinových artikulačně-dechových aktivit, sleduje pokrok v jeho komunikaci s ostatními dětmi, chválí a motivuje

„Když se dítě učí mluvit, je to nejvíce zatížený duševní pracovník na naší planetě, aniž o tom má naštěstí, nejmenší tušení „

Korněj Čukovskij

Z Á Ř Í A E I O U O U A U P B M

AAAAA

ÚSTA JSOU HODNĚ OTEVŘENÁ, JAKO KDYŽ SE KOUŠE DO VELKÉHO JABLKA, OZVE SE SE A

Artikulace :

a : jazyk je uložen v dutině ústní v postavení ze všech samohlásek ze všech nejnižším. Je to samohláska střední, nízká. Hřbet jazyka je mírně vyklenut pod paterní klenbu, hrot se opírá o rozhraní dolních řezáků a spodní dásně, bez zvláštního napětí / není však v postavení klidovém /. Měkké patro tvoří závěr, který je však poměrně slabý

á : liší se trváním, rozdílem artikulace. Jazyk je o něco víc vzdálen od patra a nepatrně posunut vzad, hrot jazyka je níže než při – a – napětí v jazyce je větší. Ústa jsou otevřenější a výdechový proud má volnější cestu.

Výuka výslovnosti :

Otvíráme ústa, zíváme, vzdycháme

Zvuky :

Ááá

Slova :

Áda, Anka, máma, bába, pán, papá, dává, dáma

Věty:

Máma mává

Ola hajá

Ema papá

Říkanky :

Máma, táta, bába, Ála

jedou autem

sláva, sláva

EEEE

ÚSTA VYTVOŘÍ VELKÝ ÚSMĚV A PŘITOM UKAZUJÍ ZUBY.PŘI ZAMEČENÍ JAKO KOZA
MÉ MÉ MÉ SE OZVE HLÁSKA E

Artikulace :

E – je samohláska přední, středová. Jazyk se posune dopředu a současně vzhůru, hrot jazyka se opírá o spodní část dolních řezáků. Rty se nezúčastní artikulace aktivně, jsou jen sblíženy. Měkké patro tvoří s hrdelní stěnou závěr, který je pevnější než při - A -.

É – jazyk se posune o něco více dopředu vzhůru, hrot jazyka se opírá o střed dolních řezáků. Čelistní úhel je menší, retní otvor užší a kratší než při E

Výuka výslovnosti :

Z – A / skousnutí zubů, zaostření koutku úst do mírného úsměvu, zvednutí jazyka a posunutí dopředu/. Odchylna typu paralalie, E zaměňováno za A nebo I / u dětí oligofrenních nebo s těžkým opožděním vývoje řeči /

E – nebývá zřetelná při otevřené huhňavosti a palatolalii

Zvuky:

Bé bé bé

Mé mé mé

Jé jé jé

Slova:

Mete, mele, máme , nemáme ,vede, nevede, Ema, Ela, Eva, pes, les, jed, med, klek, den, ven, jen, sen, vedeme, meteme, lezeme,

Diferencujeme:

A - E : Ava - Eva, Áda – Eda, táta – teta

Věty:

Ema mete

Máme med

Ela mele mák

Říkanky

Ema mete smetí ven	Ene, bene, Emane	Jé, jé, jé
vymete je koštětem	kdo tu babu dostane.	jak to je
	Ten to není, je to ten	tele je u jetele.
	ten musí jít z kola ven.	Jé, jé, jé
		tak to je.

IIII

ÚSTA VYTVOŘÍ VELKÝ ÚSMĚV A MUSÍ SE UKÁZAT ZUBY. PŘI KOŇSKÉM ŘEHTÁNÍ HI HI HI SE OZVE HÁSKA I

Artikulace:

I – Samohláska přední, vysoká. Jazyk se posunuje více kupředu než při E, hřbetem se vyklene pod tvrdé patro, k němuž se značně přiblíží, hrot jazyka se opírá o ostří zadní plochy dolních řezáků. Čelistní úhel je malý, retní otvor úzký a kratší než při E. Patrohltanový závěr je pevný / pevnější než u všech ostatních vokálů /.

Í – se tvoří o něco více vpředu než I. Ze všech vokálů má Í nejmenší čelistní úhel a nejpevnější patrohltanový závěr

Výuka výslovnosti :

Z – E – nápodobou s vytlačováním spodiny úst tak, aby se jazyk dotkl přední části tvrdého patra, koutky úst široce roztahujeme do stran, zuby u sebe.

Zvuky:

iá iá iá

pí pí pí

Slova:

Iva, Ivan, Míla, Alík, mimi, pije, pípá, Pepík, balík

Diferencujeme:

I – E : Iva – Eva, pipka - Pepka, pípa - Pepa

Věty:

Pepík pije

Ptáček pípá

Alík utíká

Říkanky:

Ivan čte z čítanky

Kočka Líza mlíčko lízá

Ty ty ty ty ty ty

To je A, to je I

potom líně leží v klíně

ty to budeš platiti

OOOOO

ÚSTA JSOU HODNĚ NAŠPULENÁ, JAKO KDYBY CHTĚLA SNÍST ŠVESTKU. DÍTĚ SI MŮŽE POMOCI TÍM, ŽE SI PRSTY MÍRNĚ ZMÁČKNE TVÁŘE

Artikulace:

O – samohláska zadní, středová. Jazyk se stahuje ve srovnání a A poněkud dozadu a současně stoupá vzhůru k měkkému patru. Hrot jazyka tkví volně v dutině ústní. Čelistní úhel je menší než při A, rty se účastní artikulace, mírně se zaokrouhlují. Patrohltanový závěr je pevnější než při A.

Ó – je poněkud zavřenější, jazyk se stahuje více dozadu a vzhůru, hrot jazyka se více vzdaluje od dolních řezáků, vyklenutí hřbetu jazyka k paterní klenbě je výraznější, také patrohltanový závěr je pevnější

Výuka výslovnosti:

Z – A - za současného zaokrouhlení rtů

Zvuky:

ó ó ó

óch óch óch

Slova:

Emo, Olo, kolo, koko, toto, okolo, opice, okno, oko, potok, potom,

Věty:

Ola má kolo

Ota má kolo

Emo, podej lano

Říkanky:

Okolo stolečku, okolo stolu

Oči, oči, očka

Olga honí

Kočka a kocourek honí se spolu

Olgu honí kočka

osm koní

Ona ho volala, že na něj počká

Otu honí zajíc

pod jabloní

Potom mu utekla – falešná kočka

okousal mu krajíc

jako loni

UUUUU

ÚSTA SE TROCHU OTEVŘOU, RTY SE ZAOKROUHLÍ, JAKO NA MALOU TŘEŠNIČKU. DĚTEM SE POTOM ŘÍKÁ: ZAHOUKEJ JAKO SOVA, NASTAV ÚSTA, JAKO KDYŽ PÍSKAJÍ KLUCI

Artikulace:

U – samohláska zadní, jazyk je více zdvižen k patru než při O , jeho hrot je značně oddálen od dolních řezáků a tkví volně v dutině ústní, čelistní úhel je malý, retní otvor kratší a užší, rty se účastní aktivně artikulace svým zaokrouhlením a posunem dopředu

Ú – jazyk je ještě více vyklenut k měkkému patru, takže má podobu kulovitou, čelistní úhel i otvor retní jsou menší než při U.

Výuka výslovnosti:

Z - O rty se více vyšpulují a jazyk se posouvá ještě více dozadu

Zvuky:

bů bū bů

hů hů hů

tů tů tů

Slova:

Úl, kůl, půl, sůl, hůl, důl, metu, jedu, budu, jdu, umí, Emu, mámu, buchtu

Věty:

Ola má sůl

To je můj stůj

Úl je plný včel

Řípkanky:

Ukaž, ukaž Pepíku

Bába dělá bu bu bu

Dupu dupu

co to neseš v košíku.

a já u ní .nebudu

do kalupu.

Já jdu domů z nákupu

Mám tu boudu

dám ten nákup na kupu.

i chalupu.

OU OU OU OU OU

SPOJIT DOHRMADY O a U, OTEVŘÍT ÚSTA JAKO NA ŠVESTKU A POTOM HNED JAKO NA TŘEŠINKU

Slova:

Ouvej, ouha, dlouhá, boudu, mouka, kouká, louka, loutka, vedou, melou, metou

Říkanky:

Ouha, ouha cesta dlouhá	Hou, hou krávy jdou	Houpám Edu
Tu je potok, tady strouha.	nesou mléko pod vodou.	houpám Emu
Danu.		pohoupám i malou

OU AU OU AU OU

Dvojhlaska OU má trvání jako Ó, obě části této dvojhlasky jsou asi stejně dlouhé. Při emfázi může dojít k prodloužení 1.části / ó /, u při tom zůstane krátké.

Slova:

Ouha, dlouhá, kouká, houká, houpá, kopou, loupou

Říkanky:

Ouha, ouha cesta dlouhá	Alenko stůj, auto houká
Tu je potok tady strouha	na něm v pytlích bílá mouka.
	Auto mouku rozváží
	z dalekého nádraží.

Rozlišování samohlásek:

ALA – ELA, METE – MELE, MOTÁ – MÁTA, TOTO – TYTO, LES – LIS, KAČKA – KOČKA,

Rozlišování souhlásek:

KOSA – KOZA, PES – MEZ, VRÁNA – BRÁNA, KATKA – RADKA, JÁMA – SLÁMA, DRAK – VRAK, MLÉKAŘ – PEKEŘ, STRKÁ – SRKÁ, FŮRA – KŮRA, DŮL - PŮL – KŮL – SŮL – VŮL, MRAK – DRAK – PRAK – ZRAK, MUŠKA – PUŠKA – TUŽKA – HRUŠKA – STUŽKA

Rozlišování měkkosti:

TIKÁ – TYKÁ, PÁNI – PANNY, ČISTÍ – ČISTÝ, LETÍ – LETY, PĚKNÝ – PĚKNÍ, SADY – SADÍ, SUDY – SUDÍ, ŠATY – ŠATÍ

Rozlišování znělosti a neznělosti:

BÁBA – PAPÁ, HAF – PAF, BUK – PUK, BYLINY – PILINY, VODA – PODÁ, HOUBA – HOUPÁ, DUHA – TUHA, Had – DÁT, MOUCHA – MOUKA, PEC – PES, NOC – NOS, KOŠ – KOS, PLAC – PLÁČ, MISKA – MYČKA

PPPPP

RTY JSOU STISKNUTÉ, ZUBY SCHOVANÉ, JE DŮLEŽITÉ ZADRŽET VZDUCH. POTOM POVOLIT RTY A VYPUSTIT VZDUCH NA RUKU. TÍMTO ZPŮSOBEM ZAŠEPTAT – PPP

Hra na mašinky

Vláček se pomalu rozjíždí a „ pufá“ pff, pff, pff

Hra na pilku

Na papíře je nakreslená pilka a chybí jí „ zuby „.Dítě se snaží podle říkanky zuby na pilku dokreslit

Já mám pilku - ty máš pilku, já mám pilku – ty máš pilku,...

Slovní materiál

Papá, Pepa, padá, paní,pán, lípa, pije, houpá, koupá, panna, panák, padák, patel, pila, pole, potok, pumpa, poupě, pif, paf, píchá, pípá, piha, piše, píle,...

Paní mává : pá, pá, pánové

Kuřátka volají : pí, pí, pí,

Pepa papá, Pavla papá

Je tu pepa? Pepa má pilu.Lípa padá.

Pila je tupá.

Říkanky

Pí pí pipky	Pepa papá	Padá lupen po lupenu
Pipinky pípají u maminky	Pepa pije	Pepa stojí pod lípou
Píp píp pipi píp chytat	Na podlahu	„Pojďte, děti, pojd'te
U maminky je nám líp	pítí lije	penízky se posypou.

BBBBB

STISKNOIT RTY, SCHOVAT ZUBY, ZADRŽET DECH. POTOM POVOLIT RTY A HLASITĚ VYPUSTIT VZDUCH NA RUKU. OZVE SE – BBB

Hra na zvonky

Cílem této hry je rozeznít všechny rezonanční dutiny.

Děti se postaví do stoje rozkročného, spojí ruce nad hlavou a střídavě točí hlavou z jedné strany na druhou a přitom říkají : bim bam, bim bam,...

Slovní materiál:

Bé, bé, bé - bū, bū, bū – bububu – bum, bum, bum – buben – bude – bubák – buchta – buvol – bujný – bod – bos – bolí – bodá – bota – bouda – boule –bál – balón – balí – bitva – Blanka – blůza – bláto –

Labuť – Libuše – tabule – cibule – ubohá – libový – obálka – náboj –zobu – zobák –chleba – líbá – houba – hubený – Labe – obilí – duby – oblaka – bubák – bobule – bubáček – bábovka – bába – babička – babí – babočka – buben – bubínek – bublanina – boby

Bolavé zuby musí ven

Pepík nese balík

Babička budí Blanku

Bubnujeme na buben : bum, bum, bum.

Řípkanky:

Bába leze do bezu

Bubák dělá bububu

Béd'á dělá bubáka

Já tam za ní polezu

a já se bát nebudu

bubu v boudě huláká

O Béd'ovy Běta ví

Bum, bum, bum

Bubnujeme na buben

na Béd'u to nepoví

Máme nový dům

bum, bum, bum

Kubo, Blanko polez ven

MMMMM

SCHVAT ZUBY, STISKNOUT RTY, ZADRŽET VZDUCH. POTOM POVOLITRTY A HLASITĚ VYPUSTIT VZDUCH NA RUKU PŘED ÚSTY. PRSTY OHNATÁVAT CHVĚNÍ NOSU A TVÁŘÍ. OZVE SE – MMM

Hrajeme si s hlasem

Cílem je rozeznávat rezonanční dutiny. Děti různě modulují – hm, sestupují z vyšších do nižších poloh.

Děti sedí v kruhu a jedno dítě intonuje – hm. Když cítí, že by nevystačil s dechem, dotkne se souseda a ten pokračuje.

Slovní materiál:

Máma má mouku

Máma má v míse mouku Máma, mámo, máme, mami, málo, malina, malý, máj, mává, mák, mapa, maso, mele, máslo, místo, motýl, můj, musí, muška, moucha, myje

Kolem, honem, tam, dům, potom, album, salám, sedm, osm, bum, lem, doma, umí, pomalu, velmi,

My máme med

Umeleme mák

Řídky :

Máme doma chleba s medem,	Mnoho máku, mnoho mouky	To je máma
med namazat nedovedem.	máma dělá s mákem vdolky.	moje máma
Dovede to máma ,	My to známe, my to víme,	a ta máma
namaže med sama	my ty vdolky sami sníme.	není sama.

Ř Í J E N F V

FFFFF

SPODNÍ RET PŘIDRŽET U ŘEZÁKŮ A POTÉ FOUKAT JAKO VÍTR – FFF ...OZVESE F

Hry :

Na stole jsou rozloženy malé papírky, děti do nich střídavě foukají. Z jedné strany fouká učitelka a z druhé strany dítě, kdo dříve odfoukne svůj papírek

Zvuky:

Fu fu fu

Fiú fiú fiú

Haf haf haf

Slova:

Fanda, fouká fičí, funí, fenka, fazole, film, fíky, fotbal, Filip, fialka, flám, haf, baf, pif, paf, div, oděv, páv, lov, mrkev,

Věty:

Filip jí fazole

Fanda má nový telefon

Filip koupil Fanynce pantofle

Říkanky:

Fouká venku fouká	Fazole fazole	Náš Josef
Hafík z boudy kouká	dáme je na pole	má konev
Fanda hladí hafíka	vyrostou z nich nové	a vodu naleje
Pak na fotbal utíká	lusky fazolové	na Matěje
		Náš Josef
		Je jako lev
		Leje vodu na oděv

VVVVV

NAŠPULIT ÚSTA, PŘITLAČIT DOLNÍ RET K ZUBŮM A SPOJOVAT SE SAMOHLÁSKAMI:
UA UA UA

Dechové cvičení:

Hra na zívanou – když jsou děti ospalé, tak zívají a přitom se ozývají nejrůznější zvuky hlásek – uá, vá, uva, uha,...

Děti si zkusí zívnout tak, aby se ozvalo – vá

Toto dechové cvičení se může provádět také v kombinaci s pohybovými aktivitami celého těla / při chůzi, kroužení pažemi, protahování se apod./

Hra na vyvolávanou:

Děti se štafetově střídají a říkají:

Volám Janu

Volám Michala

Volám Tomíka

Pokud probíhá výuka individuálně, mohou děti ukazovat obrázky se slovy, v nichž je v.

Slova:

Vata, váha, vana, váza, Váša, vozík, volá, vůně, vodník, vodovod, vajíčko, válec, vánek, vane, valí, vezeme, veliká, ves, víno

Ovečka, sova, náves, veverka, ková, chová, schová, Ivan, Eva, Pavel poví, závidí,

Véna má vanu

Ve vaně je voda

Voda je z vodovodu

Říkanky:

Véno, Véno podej vanu

Véna volá na Ivana

vykoupáme novou panu

Ivane, Ivane

Tu je voda, tu je vana

at' se ti nic nestane

pana už je vykoupaná

L I S T O P A D C H, H, J

CH CH CH CH CH

VÝDECHEM NA HŘBET RUKY /CHLADÍ NA ROZDÍL OD – H – HŘEJE / Á-CH, Ó-CH, Ú-CH,

Zvuky:

Cha cha cha

Chi chi chi

Achich achich achich

Slova :

Michal chytá mouchy Chata, chápe, chechtá, chová, chodí, chůva, chocholka, chvál, chvíle, chvojí, chléb, chlap, chmel

Máchá, míchá, dýchá, kýchá, píchá, bouchá, blecha, ucho, ticho, pochoutka, Michal, lechtá, buхта, píchne, hoch , buch, mech, plech

Věty:

Slon má dlouhý chobot

Růže píchá

Michal je malý hoch

Říkanky:

Chata blízko lesa stojí

Chytil táta sojku

u chaty je kupa chvojí

chytila máma taky

a v něm chlapani chodbu mají

chytil táta, chytila máma

do chvojí se schovávají.

chytily všechny děti

sojka neuletí

HHHHH

NÁPODOBA DÝCHÁNÍ DO DLANĚ : HHH....HŘEJE

Zvuky:

Hu hu hu

Hou hou hou

Slova:

Hádá, hajá, haló, had, hanba, Hana, hák, Helena, heká, hola, hole, holení, hop, Honza, hučí, hubuje, hudba, hyne, hýbe, hýká

Noha, váha, tahá, jahody, pohled, výhled, dohled, dalekohled

Věty:

Heda hledá houby

Honza hraje hokej

Hudba krásně hraje

Hana se hádá s Helenou

Říkaneky:

Husy stojí u rybníka

Haló, haló kdo tam volá

holub letí z holubníka

zde se hlásí Hanka Holá

u rybníka na dubu

haló, haló pane Houško

sedí hejno holubů

slyší hezky vaše ouško?

JJJJJ

ZASMÁT SE, ŘÍKAT - I – A SPOJOVAT HO SE SAMOHLÁSKAMI : IA /JA/ IE /JE/ IU /JU/ IO /JO/

DĚTI SE UČÍ DIVIT: JÉÉÉÉ, JÓÓÓÓ, JŮŮŮŮ

JE VHODNÉ DOPROVÁZET VÝRAZOVOU MIMIKOU A GESTIKULACÍ

Slova:

Jáma, jahoda, Jakub, jazyk, jasný, Jan, Jolana, jéje, jelen, jeden, jedna, Jenda, jedl, jedle, jesle, jelito, ježek, jetel, jinak,

Hej, dej, máj, stáj, boj, pokoj, Dunaj, olej, zavolej, koleje, taje, voják,

Věty:

Jana jí jahody

Jenda jede k Janě

U jetele stojí tele

Jana vije věneček

Fialky jemně voní

Řídkanky:

Jéje, jéje co se děje	Co tu jede?	Jeje, jeje
že se Jenda tolik směje?	Kdo tu jede?	venku leje
On se směje na jelito	Jede auto	fouká, věje
Alíkovi je to líto	jede moto	zleje, zleje
	jede kolo	
	jede Oto	

PROSINEC TDNL

TTTTT

ZASMÁT SE, MÍRNĚ POOTEVŘÍT ÚSTA, OPŘÍT JAZYK ZA HORNÍ ZUBY, ZADRŽET NÁDECH, ŠEPTEM VYPUSTIT VZDUCH NA DLAŇ. JE MOŽNÉ ŠEPTAT ZVUK MALÉHO TRAKTORU TTTTTT

Zvuky:

Hra na šeptanou - telefonování šeptem

Tichá pošta

Opakování slov ve kterých je -T-,šeptem

Slova :

Tak, táta, tady, tabule, tanec, talíř, Tereza, televize, telefon, tele, točí, topí, Tomáš, topol, tulipán, tucet,

Bota, chata, Ota, pata, loto, síto, auto, kotel, motel, postel, výlet, ocet, lepit, jíst, pět,

Věty:

Táta topí

Teta má telefon

Ota myje tabuli

Říkanky:

Táta jedno auto má	Toto, toto	Auto jede tú, tú, tú,
Otovi to auto dá	copak jeto.	Auto jede
Auto jede tú, tú, tú	To jsou nitky	už jetu
Moje auto hned je tu	to jsou kvítky.	
	To jsou látky	
	na kabátky.	

Kolotoč se točí

Létá světem jako pták

Kdo má boty, ten tu skočí

Tak nás léto uvítá

/ tuto říkanku je možné doprovázet uvolňovacím cvikem na zápěstí /

DDDDD

PŘI –D- JE ARTIKULACE JAZYKA VOLNĚJŠÍ, HROT JAZYKA SE DOTÝKÁ DÁŠŇOVÉHO VÝSTUPKU TVRDÉHO PATRA. RTY JSOU V POSTAVENÍ NEUTRÁLNÍ, NEÚČASTNÍ SE AKTIVNĚ ARTIKULACE. EXPLOZE PŘI –D- JE MĚNĚ VÝRAZNÁ NEŽ PŘI – T-.

Z –N- vyslovujeme prodlouženě za současného stisknutí nosu, vydáváme zvuk ddddd

Slova:

Dáme, dáma, dále, dává, Dana, daleko, datel, datum, dech, deka, deník, deset, dopis, doma, domů, dolina, donese, dovolí, doutník, dub, dutý, dýka, dýchá, dým

Jede, vede, vyjde, kudy, nedá, voda, bouda, soudce, podnebí, náhoda, záhada, Olda, Tonda, jedle, mládenec, dudák, dudek, dodnes

Diferencujeme: T – D vata x vada, tu je x duje, pata x padá

Věty:

Dana dostala dopis

Dudák má dudy

Nad domem je duha

Řídkanky:

Půjdeme do vody,

to budou závody.

Tonda nás povede,

ten plavat dovede.

Olda se nebál,

doplaval nejdál.

Dojedeme do dubiny,

dojedeme do doubí.

Dojedeme na maliny,

dojedeme na houby.

NNNNN

TVOŘÍ SE PODOBNĚ JAKO – T – D -, ALE SE ZÁVĚREM ÚSTNÍM, KTERÝ JE SLABÝ, TAK JAKO EXPLOZE.MĚKKÉ PATRO UVOLŇUJE VSTUP DO DUTINY NOSNÍ – ZAPOJENÍ REZONANCE. FUNGUJE PODOBNĚ JAKO PŘI – M -.

Z –M- PRODLOUŽENĚ PŘI ODDÁLENÝCJ RTECH, JAZYK PŘOTISKNOU NA DÁSEŇ ZA HORNÍ ŘEZÁKY

NNNNNNN, NA, NA, NA,

Slova:

Nána, nám, namáhá, náhoda, nápoj, nálepka, napne, ne, nemá, nevím, nevidí, nosí, noha, nota, nos, noviny, nůše

Hana, Jana, Dana, vana, panna, dnes, hodný, konec, zvonec, slunce, sen. Len, tón, balón, bombón, jeden, buben

Věty:

Hana staví stan

Jana nese noty

Dana má novou panu

Řídkanky:

Naše Nána chce na nás

na snídani ananas.

K němu dvanáct banánů ?

To je něco pro Nánu.

Hana má panenku,

chodí s ní po venku.

Panenka upadne,

nechce vstát, ne a ne.

Hana panu napomene:

„nemáš kopat do kamene!“

LLLLL

PŘEKÁŽKA VÝDECHOVÉMU PROUDU SE STAVÍ NAPŘÍČ JAZYKA, TAKŽE VZDUCH UNIKÁ PO STRANÁCH. MĚKKÉ PATRO UZAVÍRÁ VSTUP DO DUTINY NOSNÍ, RTY JSOU V POSTAVENÍ NEUTRÁLNÍ. PŘI NÁCVIKU FIXOVAT DOLNÍ ČELIST. K VYTVOŘENÍ POHYBOVÝCH POCITŮ JAZYKA POUŽÍT KOUSKU PAPÍRU

LA, LA, LA, LA, LA zpěvovat na jednoduchou melodii.

Slova:

Bál, dál, sál, vál, gól, mil, myl, sil, tyl, půl, vůl, zul, jel, sel, motýl, jetel, úkol, dával, motal, mával, kanál

Lak, lán, laň, ladí, láme, lampa, lano, laso, látka, láska, laciný, lavička, lanovka, lom, los, lov, loví, lopata, loďka, loket, lovec, lokomotiva, lenoch, lepí, letadlo, lyže, lýtko, limonáda, loutka, louka

Plátno, plamen, plech, plete, bláto, bledý, mlýn, mladý, hlína, obloha, půlka, vlčák, bledý, bodlák, cihla, poklus, bidlo, klobouk, kluk, poklad, klika, vlak, jedle

Věty:

Lípa má listy

Lída loupe jablko

Olda jede na kole

Ve mlýně melou mouku

Řídky:

Naše malá Kamila,

Amolety teta dělá,

bavila se bavila.

málo mléka na to měla.

Foukala mydlinky,

Jídlo bude v neděli,

dělala bublinky.

malé, velké pondělí.

LE DEN TI DI NI

TĚ DĚ NĚ

ŠIROCE ROZEVŘÍT PUSU, ZATLAČIT ŠPIČKU JAZYKA /mostík / NA DOLNÍ ZUBY – Ď –

Z – T D N – NÁPODOBA, VYSLOVOVÁNÍ SLABIK : ty, te, ta, to, tu a současně stlačujeme hrot jazyka za dolní řezáky

Slova:

Ticho, tiká, tisíc, tiše, tíha, tělo, těsto, těžší, tělocvik, těžko, nitě, kotě, k tetě, v létě, v botě, Matěj, stěna, letěl, letí, štěká, smetí, cítí, děti, hosti, utíká, tatínek, kvítí, ťapka, ťuká, neťuká, koťátko

Vhod', loď, hod', vzbud', nať, chyt', paměť, labuť, síť

Věty:

Matěj jede k tetě

Hodina tikají tik, tik, tik

Kotě spí v botě

Vojtěch má malé koťátko

Slova:

Dívá, divoká, divadlo, divák, dílo, dívka, dílna, děti, dělá, dělník, ďábel, vidí, chodí, budík, divadlo, hodiny, hladí, ladí, loď ve vodě, oděv, neděle, pondělí, Láďa, Naďa, mláďata, háďata,

Věty:

Děda dělá loď

Po neděli je pondělí

Děti, poděkujte dědovi

Láďa má nové hodinky

Slova:

Nitě, nic, nikdo, nikdy, nízko, nitka, něco, někam, někdo, někomu, němý, Němec, nějaký, není, voní, paní, honí, jeleni, Jeník, pilník, vodník, chodník, kniha, vůně, méně, hodně, pomněnka, sněhulák, Zdeněk, sněženka, Máňa, mňouká, fňuká, baňka, kuňká, jabloň, kůň, báseň, kuchyň

Věty:

Jeník hodně fňuká

Máňa si kopila voňavku

Zdeněk pomáhá mamince v kuchyni

Kůň táhne sáně

Říkanky:

Malé kotě sedí v botě

tiše kouká na pavouka

jak si v bytě dělá síť.

Po tom chytí klubko nití

zapletlo se – už je v síti.

Děda dělá dětem lodě

děti s nimi chodí k vodě

Dívají se za lodí

jak na vodě závodí.

Posvícení, posvícení

Punť a chňapl po pečení.

Utíká s ní – to to voní!

Už ho nikdo nedohoní.

Pod jabloní ve stínu,

udělá si hostinu

Děti, děti včelky letí!

Zaletěly na květiny.

Teď si nesou sladkou šťávu,

do včelína do dědiny.

Dělají z ní doma med,

včelým dětem na oběd.

Ú N O R K G

KKKKK

PRST NA ŠPIČKU JAZYKA ZATLAČIT DOZADU A ŘÍKAT TTTT

TO SAMÉ ŘÍKAT DDDD

DOBRÉ PROCVIČOVAT V LEHU

K z T vyslovujeme tata, toto,..... a současně stlačujeme hrot jazyka prstem dolů a mírně vzad,.....kaka, koko,.....

Slova:

Kape, kapka, káva, Kája, Kamil, kámen, kabelka, kabát, kapitán, kat, kolo, kopí, kope, kos, koš, kosa, koza, koláč, kolej, koleno, komín, kulatý, kůže, komín, koupá, kouká, kino, kilo, kytice, kyselý, kýchá, kývá, láká, banka, obálka, hůlka, houká, maminka, oko, lýko, víko, fíky, látky, peklo, mák, hák, tak, Jeník, potok, pátek, puk, luk, bok, kleká, kvítko, kukačka, kouká, kominík, kelímek, koníček, klika, klacek, klokan, knoflík, kouzelník

Věty:

Koník klape kopyty

Máma pije kávu

Jeník si čte knihu

Kominík čistí komín

Řídkanky:

Okolo Kolína veliká kotlina
Kvetou tam fialky máky i kalina

Kája kouká na kukačku
na vysokém buku
Volá na ni ku-ku
Ona na něj kluku

GGGGG

G z D z dudu - gugu

Slova :

Gábina, gazele, galoše, gól, Golem, guma, gumáky guláš, Gusta, Olga, Magda, Agáta, liga, Vege

Věty:

Magda má gumové galoše

Gustav jí guláš

Olga má gumový míč

Gábina gumuje novou gumou

Řídkanky:

Olga jde v dešti v gumovém plášti
takový.

Gustav má míč gumový kdo má také

V galoších z gumy chodit v nich umí

Dává góly ten to umí,

Gustav je kluk jako z gumy

BŘEZEN CSZ

CCCCC

Usmějme se, řezáky k sobě, široký úsměv - lehce TTT Jak dělá cvrček

Uniká pára z hrnce

Slova:

Nic, víc, líc, pec, pac, ták, klec, palec, otec, válec, kopec, konec, chlapec, límec, věnec, lakomec, moc, noc, cape, cáká, candát, cíp, cín, cibule, copánek, copak, co je, couvá, cupe, cucá, cumel, cupitá,

Věci, kácí, ptáci, lovci, plavci, kluci, vojáci, letci, v noci, v peci, na ulici, líce, police, opice, makovice, ovce, pecky, packa, placka, tělocvik, ocet, Václav, Cecilka, celníci,

Věty:

Cílka má cop

Cecilko, kup pecen chleba a cibuli

Cínoví vojáci co máte na práci?

Alice cinká na police

cupete : cupy, cupy cup

Něco tady cinká – cink, cink, cink

do krabice hup.

Řítkanky:

Byl jeden švec, měl divnou věc

velikou pec, na peci klec.

V té kleci slepici, sypal jí pšenici

každý den z klece vypadlo vejce

SSSSS

- z T nápodoba
- z pískání / široký úsměv /
- z I / šeptem /
- z prodlouženého C

Zvuky:

SSSSS

Pst pst

Slova :

Pes, les, ves, oves, vlas, hlas, klas, pás, nos, kos, vous, dopis, nápis, autobus

Sám, sál, sad, sama, salát, sádlo, sáně, sako, sandály, sen, seno, seká, seje, semeno, sekaná, sele, síň, síla, syn, sype, sobota, soudek, schody, skála, skoba, sláva, sláma, slovo, slon smeták, smích, smělý, smutný, snídá, sníh, spí, spolu, spěchá, spánek, stojí, stopka, stan, stůl, svátek, světlo, slepý, sleduje, slimák, stín, slupka, sponka

Vosy, lesy, nosí, nese, pase, pusa, mísa, musím, visí, husa, vosa, kosa, maso, veselý, neseme, osada, housle, laso, nesu, usnul, postel, most

Sysel, nese, sasanka, sosna, sloveso, soused, sepsal, stesk, stisk, sníst

Věty:

Slunce svítí

Husy se pasou

U silnice stojí vysoké stromy

Autobus jede po silnici

Řítkanky:

Prosím, prosím nesu boty

Ten náš Pavel to je kos

spravte mi je do soboty.

Ztratil boty chodí bos.

Deset stehů sem a tam

ve svátek je nosívám .

ZZZZZ

ze S přidáním hlasu / kontrola sluchem /

Zvuky:

Bzzz bzzz

Slova:

Zima, zívá zídka, zimník, zinek, zeď, zelí, zebe, zedník, zelenina, zeptá, záda, zábava, zámek, zátka, zápalka, závin, zákon, zalévá, zatopí, zatím, zobák, zle, zloděj, zuby, zubní zůstatek, zlato, zle, zmije, zvon, zlobí, znak

Vozy, hází, kazí, mezi, leze, veze, peníze, váza, Honza, vezu, lezu, mzda, pozvánka, vzduch, vzdychá, jizva, pozdě, kůzle

Zavázal, zamazal, zvítězil, zazvonil, zmizík, zazelenal se, Zuzana, Zuzka

Věty:

To je zima, to to zebe

Zajíc zalezl do zelí

Moucha bzučí bzz bzz bzz

Zuzanu bolí zuby

Řítkanky:

Zalezl zajíc do zelí

Muzikanti u muziky

zavolej na něj Zdeňku!

bzum a bzum a bzum.

Zavolal Zdeněk zajíce

Na pozoun tak vyhrávají

zajíc je ze zelí venku.

že zbourají dům.

Diferenciace sykavek

S – C, C – S

Syp - cíp, sedí – cedí, sek – cek, suk – cuk, nos – noc, pes – pec, sob – cop,

Cesta, cestovatel, slepice, slunce, sklenice, svícen, sanice, kvasnice, měsíc, soudce, myslivec, ocas, tisíc, veselé Vánoce, vycpaný sysel

Z – S, S – Z

Zub – sup, zob – sob, zeď – seď, vozí – vosí, koza – kosa, zase – saze

Sází, Sázava, svezl, slzy, smazal, zápis, zásoba, zasadí, zastaví, zásuvka, zápas, zajistí, získal, zablesklo se, sázel zelí, zvonivý smích, házel písek

Z – C, C – Z

Zajíc, zácpa, cizí, cizina, jezdec, záclona, zajatec, vzácný, zaplacený, cizí, jezdec, zvonec, zazvonil, zuby zacvakaly, odcizil peníze

C – S – Z, Z – S – C

Zástupce, sazenice, zaměstnanec, zápisník cestovatele, zasypané cihly, vzácné sklo, zaplacená stavebnice, zásoba cívek

Věty:

Cestující nastoupili do autobusu

Cesta vede do vesnice

Zazvonil zvonec, pohádky je konec

Simona si sedla na zelenou mez

Na záhon jsme zasadili sazenice

Řídkanky:

Kos si píská

Pasák pase stádo ovcí

kos si hvízdá.

pes je hlídá ve dne, v noci.

Jen to cinká

z jeho hnízda.

Zasvítilo slunce jasné,
děti lezou z postele.
Zasmějí se, zatancují,
zpívají si vesele.

Co to zvoní? Co to cinká?
Podívej se do okýnka.
Nic nezvoní, nic necinká,
to si zpívá má maminka.

DUBEN Č Š Ž

ČČČČČ

ZUBY SBLÍŽIT, NAŠPULIT RTY A ŠEPTEM NAPODOBIT PRODLOUŽENÉ TITITITI

Zavoláme na kočku tititi - čičiči

Slova:

Uč, oč, toč, vytoč, netluč, kolotoč, koláč, pláč, hlídač, meč, míč, bič, klíč, holič, boháč, kočka, počká, počty, klička, očko, mlíčko, ulička, poklička, omáčka, kaplička, Evička, Anička, vajíčko, jablíčko, končí, míče, tyče,

Čumák, čuchá, čuník, čolek, čokl, čokoláda, čouhá, čoudí, čoud, čaj, čáp, čapka, čelo, čeká, Čenda, čenich, čekanka, číhá, činka, čítanka

Čočka, čajíček, čmeláček, čepička, človíček, holčička, kočička, očička

Věty:

Evička je malá holčička

Kolotoč se točí

Anička pije mlíčko

Tonička jí jablíčko

Řídky:

Čáp k močálu letí.

Klouček hraje kuličky

S čápem čapí děti.

u maličké uličky.

U močálu čapí teta

„Jdi kuličko do dolíčku,

na čápata čeká léta.

potom tě dám do pytlíčku.“

ŠŠŠŠŠ

Z Č prodloužením ččččššššš – zuby na sebe

Zvuky:

ššššššš

Slova:

Koš, máš, náš, dáš, dáváš, piš, honíš, vidíš, konáš, Miloš, Aleš, jdeš, jedeš, meleš, piješ, myš, jíš, válíš

Liška, myška, výška, mašle, jíška, kyška, koště, pěšky, ještě, piškot, lepší, pošta, všechno, všude, koše, nůše, vaše, naše, hoši, myši uši, Vašek, Dáša, Máša, Váša

Šup, šum, šumí, šumák, šuměnka, šupina, šunka, šohaj, šok, šos, šotek, šofér, šoupá, šaty, šachy, šatník, šála, šátek, šálek, šel, šev, šelma, šedivý, šibal, šikmý, šíp, šípy, šípek, šídlo

Šašek, šiřatý, šiřka, šiříš, uřiřeř, napřiřeř

Věty:

Dáša chová malé řtěně

V koři je myřka

Miša přiře dopis

Šumák řumí

Říkanky:

Šiju, řiju kořilku, uřiřiu ři za chvílku

Tiře, tiře, tiře!

Pak uřiřiu kabátek, naši Dáší na svátek.

Naše teta přiře.

A co ještě?

Přiře, přiře, přiře,

Plářiř do deřiřtě.

buřiřme hoři tiře!

řřřřřř

Ze ř výřlovnost se zněním hlasu / kontrola hmatem na krku pod bradou / řmelák – břiřřiřři

Z T řeptem uřiř – uřiř

Slova:

Řzula, řupan, řumpa, řok, řold, řolík, Řřofka, řába, řádá, řádný, řákyně, řák, řabka, řaluje, řaludek, řaloba, řena, řehlí, řemle, řenatý, řito, řije, řivý, řidle, řivot, řihadlo, řirafa, říně, říněnka, řbluňká, řřímá, řloutenka, řvýká, řvýkačka

Křiře, noře, louře, klouře, paře, váře, ukáře, maře, lyře, věře, líře, váři, běři, řněři, uřiřovka, bařant, řeřek, Bořena, kořený, kořich, vlařný, Evřen, loupeřník

Řeřzulka, řřiřala, řouřiřel

Věty:

Řvýkačka se řvýká

Pařiřitka je zdravá

Řloutek je řlutý

Malá řidle je řidlička

Řídkanky:

Žába skáče, klouže v blátě, Ježe, ježek, ježatý
bláto má až na kabátě. honem běží do chaty.
Potom skočí do kaluže, Volá paní ježatá,
umyje si bláto z kůže. jen ať ježek nechvátá.

Diferenciace sykavek

Ž – Š

Ženeš, žádáš, žiješ, živíš, žaluješ, žehlíš, kožešina, kožíšek

Č – Š, Š – Č

Češe, čeština, číše, číšník, hošíček, košíček, ušáček, špalíček, školáček, pšenička, šatečky, taštička

Č – Ž, Ž – Č

Čížek, věžička, žluč, záček, žehlička, žežulička, žabička, lžička, mužíček, loužička

S – Š, Š – S

Saša, sešit, suší, sluší, slušně, slyší, snáší, splaší, slepýš, smíšek, soška, sušenka, sešiješ, schodiště, listonoš, šest, šustí, štěstí, švestka, vlašský

S – Ž, Ž – S

Sváže, složí, slouží, sněží, sjíždí, svěží, stížnost, žalost, žádost, životopis, možnost, ostružina

S – Č, Č – S

Syčí, sáček, souček, sekačka, slečna, svačina, sčítat, sloleček, slavíček, lasička, vesnička, písnička, lísteček, čas, často, časopis, český, čistý, počasí, včas, dvojčíslo, účast

Z – Š, Š – Z

Zašel, zašeptal, zameškal, zvýšil, zlepšil, zašlápl

Z – Ž, Ž – Z

Zamaže, zaváže, zážitek, zažaluje, železo, žízeň, železnice, žaluzie, žezlo

Z – Č, Č – Z

Začíná, zatočí, zakončí, začátečník, zobáček, zajíček, vozíček, jazyček, ukazováček, mazlíček, bzučí

Š – C, C – Š

Švec, štětec, šicí, náušnice, myšce, lišce, všeco, macešky

C – Ž, Ž – C

Cože, cožpak, žáci, Žatec, Anežce, běžci, ubožáci, lžíce, Domažlice

C – Č, Č – C

Cvičí, cvičky, cvičenec, cestička, cihlička, čepice, Aničce, kočce, babičce, cibulička

C – S – Z, Č – Š – Ž

Šťastný život, čisté sešity, číselný součet, čisté číše, očesané švestky, sáček čokolády, skotačivá holčička, posečená pšenice, zašpiněná ouška, zatažená žaluzie, zamlžené sklo, zvažít zboží, bzučící čmelák, zlatá lžička, žulový most, ušpiněné dlaždice, učesaná hlavička, vyžehlená košile,

Věty:

Pospěš si

Jedeš s námi

Saša má novou obrázkovou knížku

Aleš si koupil hezký časopis

V domě byly všechny žaluzie zatažené

Míša se Simonou dostaly sáček sušenek

Říkaneky:

Naše malá holčička, je pečlivá mamička

Sýček je sovička ,skutečně maličká,

Češe panence hlavičku, uváže jí mašličku.

Sýček v lese skáče, chytá ptačí spáče.

Sáša polil sešit tuší,

Byl jeden domeček, v domečku stoleček.

a teď Sáša sešit suší.

Na stolečku mistička, v té mističce houstička.

Suší sešit, uši suší,

sešitu to tuze sluší.

K V Ě T E N R

RRRRR

Jazyk nahoru za horní řezáky a říkat – jako malý traktor: tttttt

jako velký traktor: dddddd

spojit td td td td

podobně: fd, vd, bd, hd, gd, chd, pd, dd, md, cd, sd, zd, čd

šd, žd

průpravné cviky:

tdp, tdk, tdn, tdč, tdg

pdk, pdch, pdš, pds,

bdk, bdč, bdn, bds, bdt, bdz

fdk, fdč, fdn

vdk, vdf, vdh, vdch,

mdk, mdh,mdv, mdš

hdk, hdb, hdc, hdč, hds, hdn

chdt

kdk, kdb, kdt, kdn, kdč

ddk, ddb, ddn, ddč, dds,ddž

R po souhlásce:

Tr:

Trp, trpí, trpaslík, trk, trká, trkne, trh, trhat, trhlina, trn, trnka, trní, trny, Trnava, trčí, trčet, trest, trvalý, trochu, trojka, trám, tráva, trávník, trestá, trefí, triko, metr, Petr, svetr, litr, kmotr, kilometr, vítr

Strč, strčil, petrklič, petržel, kotrmelec, čtrnáct, pátrá, patro, otrava, zítřka, citron, strýc, ztratí, stránka, strom

Koza trká

Trn píchá

Petr má natrhlý svetr

Petr koupil litr mléka

Kr:

Krk, krb, krčí, krtek, krm, kráká, kráva, krása, klál, kráčí, králík, krabice, krasavice, kraslice, kropí, kroky, kraj, krupice, kružítko, krouží, krouť, kroupy, krev, kreslí, krejčí, krém, krysa, krystal, cukr, jiskra, pokrok, výkres, kokrhá, mokrý

Fr:

Frk, frnk, frnká, frčí, frč, frčet, fraš, Francie, Frantík, František, fraška, fráze, francouzština, freska, frekvence, fronta, Frýdek, kufr

Franta se učí francouzštinu

Franta poletí do Francie na prázdniny

Vr:

Vrk, vrká, vrčí, vrkot, vrtá, vrták, vrchol, vrba, vrtačka, vrtule, vrzá, vrah, vrabec, vána, vrata, vrátný, vrásky, v Rusku, kolovrátek

Strýc má novou vrtačku

U potoka stojí vrba

Br:

Brk, brkne, brko, brčko, brnká, Brno, brzy, brus, bručí, brumlá, brouká, broskev, brouk, brána, brada, Bratislava, brečí, brekot, brýle, brigáda, obr, bobr, zubr

Petra brečí

Vem si papírový ubrousek

Má na bradě bradavici

Pr:

Prsk, prská, prskat, prskavka, prší, první, prvek, prst, prsten, prstýnek, práce, práček pramen, právo, prales, praská, prádlo, pračka, prádelna, Praha, Praděd, prázdný, prázdniny, pravítko, prosí, provaz, proč, proto, proutek, průkaz, pružný, pruh, prut, průjezd, kapr, kopr, prr

Prší, prší, jen se leje

V Praze je velký provoz

V pračce se pere prádlo

Dr:

Drb, drc, drncá, drk, drká, drtí, drsný, drž, drnčí, držák, Draha, dráha, dráty, drápy, drát, dravec, drama, draze, drobek, drobí, drobeček, hadr, pudr, mudrc, sádra, modrá, moudrý, vedro, zdraví, nádraží, vydra

Petr Kudrna použít draka

Drak se zamotal do drátů

Venku foukal drsný vítr

Mr:

Mrk, mrká, mrknout, mrkev, mrkvička, mrholí, mrzne, mrštný, mrtvý, mručí, mručet, mrož, mrak, mravenec, mráz, mrazík, mrákoty, mražený, zamračeno, zamručel, zamrzlý, zmrzlina

Petr jí mrkvičku

Františka líže zmrzlinu

V mraveništi lezou mravenci

Hr:

Hrb, hrk, hrc, hrbol, hrká, hrčí, hrdlo, hrnec, hrst, hrubý, hrdý, hruška, hrůza, hrom, hroch, hromada, hrozen, hromosvod, hrách, hrad, Hradčany, hraje, hrábě, hrouτί se, hrouda, výhra, prohra, zahrada, ohrada, pohroma

Hruška je sladká

V hrnci se vaří hrách

Hráběmi shrabujeme listí na hromadu

Chr:

Chrpa, chrčí, chrní, chrápe, chrastí, chraptí, chrám, chrapot, chromý, chrochtá, chrup, chroust, chroustá, machr, vichr, ochrana, záchrana, schránka, čechrá, sychravý

Na poli kvete modrá chrpa

Chrt je dobrý běžec

Venku je sychravo

Gr:

Graf, gram, gramofon, gramodeska, Grónsko, grimasa, tygr, biograf, kilogram, angrešt

Kup kilogram brambor

Natrhej angrešt

Pozorovali jsme tygra v kleci

Cr:

Crk, crčí, crká, crčet, crnká, cvrnká, cvrček, cvrnknout, crknout

Cvrčci v noci cvrčeli

Crnk, crnk, zvoní zvonek

Voda crčí z okapu

Sr:

Srp, srk, srká, srpen, srna, srdce, srnec, srst, srub, srůst, srostlý, srozumitelně, sráz, srážka, srazit se

Auta se srazila

Prázdniny končí v srpnu

Nesrkej!

Zr:

Zrní, zrno, zrnko, zrak, zrada, zrcadlo, zrcátko, zručný, zrovna, zrána, zralý, zraněný, z ruky, z rákosí, z roviny, z rýže, z rybníka, uzraje, dozraje, zázrak, nezranitelný, vyzradit

Zrcadlo spadlo na zem

Zrána bývá chladno

Z rákosí vyplula kachnička

Čr:

Črt, črtá, črty, črtnout, náčrt, náčrtník

Čmáráme do náčrtníku

Načrtnul plánek skryše

Šr:

Šrot, šrotovat, šroub, šroubek, šroubovat, šroubovák, šrám, Šrámek, šramot, šramotit, šrafovat

Kopil jsem šroubovák a šest šroubků

V kůlně šramotila myška

Sešrotuj to na šrot

Žr:

Žrát, žravý, žralok, žraločí, žrádlo, žrout

Žraločí maso je chutné

Dej psovi žrádlo

Řídky:

Povídala pračka,
prát je pro mne hračka.
Elektrický motor mám,
motor vrčí, pere sám.

Král, král, na dudy hrál.
Králová za času, vrzala na basu.
Král, král, na dudy hrál.

U hradu je stará brána,
sedí na ní černá vrána.
Vrána kráká kráky, krák,
letí hradu černý mrak.
Mrak usedá na bránu,
je to hejno havranů.

Práší, práší prach,
já mám z prachu strach.

Strážník stojí na stráži
Azor na něj doráží.
Petr hrozí na Azora,
že je Azor nepozora.

Tramtarataratata, rozbila se vrata.
Byla rána jako hrom,
porazila strom.

Č E R V E N Ě

ŘŘŘŘŘ

Z R, zuby skousnout, rty mírně našpulit, šeptem R

Ř po souhlásce

Tř:

Tři, třináct, třicet, třída, třídní, tříska, třepí, třepe, třešně, třetina, třásně, třpytí se, třpytivý, třpytka, třmínek, třtina

Petrík, větřík, šetří, potřebuje, natře, utře, střílí, stříbro, střídat se, šetřit, nastříhat, ostře, kmotře, ořesný, středa, střecha, stříká, střevíce, bystře

Př:

Příběh, příjem, příbor, příkop, přítel, příroda, přihláška, příplatek, přírodopis, přede, přečte, předmět, přední, přehrada, přehlídka, přesun, přestávka, přátele, pradelna, vepřík, kopřiva, nepřítel, nepříjemný, upřímný, nepřítomný

Kř:

Křik, křičí, křísí, křízí, křídla, křídla, křídlo, křížaly, křížovatka, křen, křepelka, křeslo, křemen, křoví, křoupá, křupá, křtiny

Výkřik, pokřik, nekřič, okřeje, zaskřípe, skříň, skřípá, skřivánek, vykřesal, nekroupej

Chř:

Chřiby, chřipka, chřestýš, chřadne, chřtán, zachřestil

Dř:

Dřít, dřív, dříví, dřina, dřívko, dřímá, dřímota, dřep, dře, dřevo, dřevník, dřevěný, dřevnatý, odřený, nadřený, pudřenka, zdřímnout, podřep

Zř:

Zřídka, zřídlo, zřít se, zřetelně, zřejmě, zřezat, zřekl se, z řady, pozřel, nazřel

Bř:

Bříza, břicho, břítva, břeh, břez, březka, břinkne, břemeno, Břeclav, břech'an, březový, žebřík, dobře, obři, zabřinká

Vř:

Vřídlo, vřidek, vříská, vřít, vře, vřes, vřelý, v řepě, v řemesle, v řadě, kufřík, zavřel, otevřel

Hř:

Hřib, hřibek, hříva, hříbě, hřiště, hřebík, Hřensko, hřát, hřmí, hřmění, hřbitov, hřeben, hřebínek

Mř:

Mříz, mříže, mřížka, mřížový, mřenka

Ř po samohlásce

Kouří, míří, bouří, bouře, oře, záře, kuře, tváře, pařez, Jiřina, Mařenka, Jiřík, úřad, pořad, pořadí, pořádek, nářadí, hořký, hořčice, Mařka, Jiřka, bouřka, heřmánek, nepřítel, malířství, pekařství

Ř na konci slov

Keř, věř, měř, zvěř, pepř, lékař, pekař, malíř, talíř, trakař, slabikář, kalendář sadař, rybář, opravář, truhlář, primář, mlynář, popelář, počtář, tesař, tvář, úhoř, vějř, zář

Ř na začátku slov

Říci, říkat, říčka, řídí, řidič, řídký, řídítka, říká, říkanka, říjen Říp, Řím, římsa, říše, řízek, řeč, řečník, Řecko, ředitel, ředkvičky, řeka, řemen, řemínek, řepa, řešení, řetěz, řetízek, řezat, řada, řádí, řasa

Obtížnější slova

Přivřel, přiměří, přímoří, přistříhl, připřáhne, přiskřípl, překřičel, předříká, přeřekl se, přeřadí, dřevař, kořenář, Řehoř, řeřicha, řebříček, řemenář

Věty:

Jiřík chodí do třetí třídy

Kdo šetří má za tři

Petřík má tříkolku

V křoví křičí křepelka

Mařenka se bojí bouřky

Řidič řídí auto

Řídkanky:

V řece byli tři kapříci, rybáři to mohou říci.

Jako stříbro třpytili se, na udice chytili se.

Řežu dříví pro maminku,

řízy, řízy, řízy, říz.

Budu hotov za chvilinku,

řízy, řízy, řízy, říz.

Mám tři koně od Třeboně

mám tři koně pěkné.

Kdo tři koně potřebuje,

ať si o ně řekne.

Netopýři nocí víří, mají křídla netopýří.

Mají myši kožíšky, míří přímo do výšky.

Řekni, řekni, řekl táta,

řeka plyne, řeka chvátá.

Řekni, řekni, řeřicha,

řeka plyne do ticha.

Řekni, řekni Řehoři,

řekou plují úhoři.

Řetěz leží u dveří,

ať ho přítel přeměří.

Přeměří a přetřese,

od těch dveří donese.

Zdroje:

OBRÁZKOVÁ ŠKOLA ŘEČI, František Kábele 1988

ROZUMÍŠ MI?, Ivana Fialová, / rok vydání není uveden /

ŘÍKADLA A OMALOVÁNKY, Helena Kolbábková, / rok vydání není uveden /

ŘÍKEJ SI SE MNOU, Bohdana Pávková 2005

ZLATÁ SKŘÍŇKA, Marie Sirůčková 1996

UČÍME SE SPRÁVNĚ MLUVIT, Zuzana Beranová 2002

UPOVÍDANÁ PASTELKA, Helena Kolbábková, Lenka Ondáková 2012

LOGOPEDICKÁ PREVENCE V PRAXI, Mgr. D. Krýsová

METODIKA LOGOPEDICKÉ PREVENCE, Mgr. B. Jurtíková, 2001

server www.rvp.cz

Přípravná třída

Přípravná třída, ve které se předškoláci připravují na vstup do školy, zejména po stránce logopedické (komunikační schopnosti, náprava vad řeči, orientace v prostoru a čase aj.). Rodiče navštěvují tuto třídu společně s dětmi, jsou vedeni k nápravě při praktických aktivitách. Tato péče je značně individuální. Pracovní listy vzniklé v rámci projektu jsou důležitým výstupem našeho projektu.

HLÁSKA OU

– Spojíme výslovnost samohlásky O se samohláskou U. Důležité je výrazné našpuhlení rtů a prodloužené vyslovení samohlásek OOOOUUUU dohromady. (otevřít ústa jako na švestku a potom hned jako na třešinku)

<p>ou: ouha, ouvej</p> <p>-ou-: houpy, koupe, kouká, louka, mouka, houká</p> <p>-ou: vedou, jedou, melou, metou, vezou, pečou, česou, kopou, koupí, loupí, houká, moucha</p> <p>-ou-ou: koupou, houpou, loupou</p>	<p>Na palouku u doubku houká sova na sloupku. Na palouku houká, ze sloupku se kouká.</p>	<p>Děti mouku v mise mají, z mouky housky umíchají. Housky, housky, housky, budou z housek kousky.</p>
<p>Sova houká. Máma houpe, houpy, houpy. Pojedou s mámou a tátou. Hop koníku houpy hou, pojedeme za duhou. Máma s tátou jdou za tátou. Pes kouká z boudy. Ve mlýně melou mouku.</p>	<p>Cestou dlouhou k Ujezdu Kuba nese houby, mezi lány s koulkem, bolí ho však klouby.</p>	<p>Fouká, fouká, fouká, Jouda z okna kouká. Kouká z okna na louku, na boudu na palouku.</p>
<p>Ouha, ouha, cesta dlouhá – Tu je potok, tady strouha.</p> <p>Ouha, ouvej, ouvej, ouha, nočním lesem cesta dlouhá. Sýček kouká, sova houká. Ouvej, ouha, ouha, ouvej, Nočním lesem sotva dojdem.</p>	<p>Hloupá Jouda v koutě stojí, mouchy s chloupky – on se bojí. Hloupý Jouda, to je bloud, kouká hloupě jak velbloud.</p>	<p>Hou, hou, houpy, hou, na houby už děti jdou. A když houby najdou, vykoupat se půjdou.</p>

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treunová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIÁŠ, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Říkanková cestička, Marie Svatošová, nakladatelství INFRA,s.r.o., Střež 2011

HLÁSKA O

– našpultit rty (jako kdyby chtěla jíst švestku), pokud se dítěti nedaří, pomozte mu prsty toto našpulení vytvořit. Jazyk se vzdaluje od spodních zubů, stahuje se dozadu.

<p>o:</p> <p>Slabiky : PO, MO, BO, KO, LO TO</p> <p>Ola, Ota, otoman, okolo, oje, ona, on, objede, omotá, opyluje, oka, okno, oči, obočí, ošatka, ostrov, orel, osel</p>	<p>Ó, to je kolo, ty moje Olo. Ola a Ota do kola kopá.</p> <p>Okolo kola, obíhá Ola. Kolo je u Oly, Ola je u školy.</p>	<p>Táto, Oldo, Oto, podej mi to foto. Moje foto, tvoje foto, jedno bude tvoje Oto.</p>
<p>-o-:</p> <p>Tom, lom, hon, koně, voda, honem, motá, mol, volá, hola, škola, voní, bota, boky, domů, domy, fotí, kola, strom, skok, mlok, bos</p>		
<p>-o-o:</p> <p>motto, loto, kolo, okolo, potom, toto, molo, potok</p> <p>Ola honí koně. Kolo jelo okolo. Ota volá táto! Ola volá mámo! Okolo vody vodi Ota koně. Doma byl hodně molů. Tom fotí domy. Točí, točí okolo očí. Kočí vodi koně okolo domu. Tom, Ola a Ota chodí do školy.</p>	<p>Dokola, dokola, dokolečka točí se Olinka, Olinečka. Okolo kola se točí, v kole se točí i oči.</p>	<p>Moje boty, tvoje boty, to jsou boty dvoje, Ota, ten má jedny boty, dvoje budou tvoje.</p>
<p>Kdo to, Oto, kdo to je? Kdo mi nedá pokoje? Oto, Oto, kdo je to? Máma, ty můj popleto.</p>	<p>Okolo stolečku, okolo stolu, kočka pejsánek honi se spolu. Ona ho volala, že na něj počká. Potom mu utekla falešná kočka.</p>	<p>Ota volá pod oknem. Pojďte děti, pojdte ven. Opice se opíjí po Otovi na tyči.</p>

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treunová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIÁŠ, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Růžanková cestička, Marie Svatošová, nakladatelství INFRA,s.r.o., Stareč 2011

HLASKA B – stisknout rty, zadržet vzduch, potom povolit rty a vypustit vzduch. Nebo stisknout rty, držíme nos prsty a vyslovujeme hlásku –M, ozve se nám hláska- B

Slabiky: ba, be, bi, bo, bu, bá, bé, bí, bó, bů

<p>ba: bába, bábo, balí, bací, baví, balík, bác, bál, basa, balvan, balet, bažant, bábovka, balit, banán, banka, baňky, batole</p> <p>be: bez, Běda, beseda, beton</p> <p>bi: bicí, bič, bída, bidlo, bílek, bílý, bio, bít, bydlet, býk, být, být</p> <p>bo: bob, bobek, bobule, boby, bod, bodat, bodá, bojí, boty, bohatý, boji, bóje, bok, bonbon, bosý, bouda, boule, box, bodlák</p> <p>bu: bum, buk, bude, buben, bublat, bublina, budík, budí, budka, budova, bucha, bunda</p>	<p>Bouchá to tu bum, bum, bum, u babičky bude dům. U domu i bouda bude, kdopak v boudě byvat bude?</p>	<p>Bum, bum, bouchal Budilínek, bum, bum, bouchal na bubínek. Bum, bum, bouchá, bubnuje, bába ho však hubuje.</p>
<p>bl: bláto, blatouch, bledý, bledě, blecha, blízko, blízky, blok, bloček, bloudit, blondýna, bludička, blýskat, blůza, bledule</p> <p>-b: Labe, Libeň, Líba, Kuba, Kubík, Libuše, cibule, hubený, houba, jablko, kobliha, klobouk, kabát, mobilní, obličej, obluda, obuv, obojí, oblek, tabule, nábytek, dobytek, zlobil</p>	<p>U Boubína bouda, u té boudy houba. Ta houba je bedla, je to houba jedlá.</p>	<p>Bílá barva Bětě sluší, bílá blůza, kabátek. Bílé boty obuje si, Běta jde jak na svátek.</p>
<p>b-b: bobule, babička, bublifuk, bubáček, bábovka, bába, bob, boby</p> <p>Bolavé zuby musí ven. Mila se bubáků nebojí. Pepík nese balík. Babička budí Blanku. Bubnujeme na buben. Babička hubuje Bohdaně.</p>	<p>Bába volá Bobíka, Bobík s botou utíká. Botu Bobík bábě vzal, s botou bloudí dál a dál.</p>	<p>Běda dělá bubáka, bu, bu – v boudě huláká. O Bědovi Běta ví, na Bědu to nepoví.</p>

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treuová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIAŠ, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Říkanková cestička Marie Svatošová nakladatelství INFRAS, Střežetice 2011

HLASKA P

– stisknout rty, zadržet vzduch, potom povolit rty a vypustit vzduch. Nebo využijeme hlásku M. Stisknout rty, držíme nos prsty tak, aby dítě nemohlo vypustit vzduch nosem, hlásku M poté vyslovíme šeptem a ozve se nám hláaska P.

<p>pa: Slabiky: pa, pe, pí, po, pu, pá, pé, pí, pó, pú</p> <p>papá, pan, pán, páv, páka, pád, padat, padák, padáme, pádlo, pach, pálit, palec, paluba, panák, pane, paní, panna, papoušek, pas, pásek, pasta, pata, pátek</p>	<p>Pepa papá, Pepa pije, potom máma Pepu myje, Pepa půjde ven, je tam pěkný den.</p>	<p>Padá lupen po lupenu, Pepa stojí pod lipou. Pojďte děti, pojďte chytat, penízky se posypou.</p>
<p>pe: pec, pedál, peče, pekla, pekáč, pelech, penál, peníze, pes, pěst, pět, pevný</p>		<p>Pod lípou je kupa dětí, pomáhají Pepovi. Pak u Pepy nakupují za penízek lípový.</p>
<p>pi: piano, piha, pije, nepije, píchá, pila, pivo, pilný, píská, písnička, pistole, piškoty, pyl, pytel, pyžamo</p>	<p>Pipi, pipinky, pípají u maminky: pipi-píp, pipi-píp u maminky je nám líp.</p>	<p>Dešťové kapičky dostaly nožičky. Dupaly po plechu, dělaly neplechu. Dupity, dupity, dupity dup.</p>
<p>po: počkat, pod, podává, poděkuj, podkolenka, podnos, podojit, podvod, podzim, pohádka, pohladí, pohled, pohoda, pochod, pochoutka, pojídat, poklice, pokoj, pole, pokus, pokud, poláme, poleno, polepí, poleva, polévka, polije, položit, pomalu, pomoc, ponorka, pot, ponožka, popel, popálí, posadí, potok, poslouchat, postel, postup, pošta, potají, potok, potom, poutí, pouto, povel, povídla</p>		
<p>pu: půda, pudl, půjčit, puk, půl, puma, pupík, pusa, pustit, půlka, pumpa</p>	<p>Pepa papá, Pepa pije, na podlahu pítí lije.</p>	
<p>pl: pláče, plachty, plamínek, planeta, plán, plastelína, plápolá, plaší, pláštěnka, platí, plivat, plný, plod, plot, plout, pluje, dopluje, plovací, pluh, plyn, plyš</p>	<p>Pepa seká do špalíku, naštipá z něj polínka, nanosí je do kuchyně, topí s nimi maminka.</p>	<p>Pěťa dopis píše, pak se podepíše. Píše dopis Pavlíně, potkají v Kolíně.</p>
<p>p-p: spálí, práce, prádlo, prut, pták, psík</p> <p>Pepa, popel, pipka, Pepík, pepito, papír</p> <p>Pepa koupil papír. Pec nám spadla. Pečínka je na pekáči. Pepík zpívá píseň. Pohádka se pěkně poslouchá.</p>		

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treunová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIAŠ, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Říkanková cestička Marie Svatoňová nakladatelství INFRA s r o n, Staňava 2011

HLÁSKA A — ústa hodně otevřít, jako když chceme kousnout do velkého jablka — ozve se A (jazyk volně položen v ústech)

<p>a: Slabiky MA, PA, BA, TA, DA, NA, FA, ...</p> <p>Ála, Adam, Aík, Aneta, Ája, Anna, ananas, aktovka, auto, anděl, autobus, Amálka,</p> <p>-a-: mám, dám, tam, had, pán, dal, sál, pal, Jan, Dan, haf mák</p> <p>-a-a-: máma, táta, bába, dává, mává, láva, vana, papá, sama, dáma, malá, tahá, váhá, hafá, hajá, panna</p>	<p>Máma, táta, bába, Ála, jedou autem, sláva, slával!</p> <p>Máma volá Alíka, malý Aík utíká.</p>	<p>Amála plavala, na Pavla mávala, Amála hrála, u Pavla stála.</p>
<p>Adam mává. Táta dává. Máma má mák. Ája papá. Auto jede, sláva, sláva. Dáda mává na mámu. Máme doma vanu. Bába tam dává mák. Adam cáká ve vaně. Aneta dala aktovku na záda.</p>	<p>Máma mává, táta mává, autem jede také bába. Bába heká au, au au, autem jede i pan Tau.</p>	<p>Anna má v aktovce ananas, na svačinnu ho má zas a zas. Ananas maluje Anna, nesvačí ho ve škole sama.</p>
<p>Táta, máma, Adam, jedou autem, hádám. Jedou, jedou na chatu, já tu čekám na tátu. Anna chová Alenku, malinkou panenku. Anička je malá, panenku má ráda.</p>	<p>Ája má ve vaně panenku, vykoupe jí za chvílenku. Máma se na Áju koukala, jak Ája panenku koupala.</p>	<p>Tančila Amálka, tančila, až se jí hlava točila. Amálka malá u lesa stála. U lesa stála a hodně se na nás smála.</p>

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treuová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIÁŠ, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Říkanková cestička, Marie Svatošová, nakladatelství INFRA, s.r.o., Stařeč 2011

HLÁSKA I – široký úsměv, zuby jsou téměř u sebe, špička jazyka se opírá o spodní zuby

<p>i: Slabiky: HI, HI, HI , Í Í Í Í Í (myška)</p> <p>Ivan, Ida, Ilona, ibišek, Indián, ibis, inkoust, injekce, infekce, iglu</p> <p>-i: Líba, Lípa, Lída, pije, myje, míchá, píchá, dmýchá, dýchá</p>	<p>Ivi, Ivi, Ivinko, vyfintí se malinko. Ivane, Ivánku, všimni si Ivanku. Ivanka si hladí vlasy, Myslí si na pěkné časy.</p>	<p>Ivan nosí míč, fííí a už je pryč. Nosí Ivan míčky, hází na kytičky. Ivánku, Ivane, neházej, ne a ne.</p>
<p>-i-i: lidi, chvíli, chyby, piňy, kiwi, mlýny, mimi, milý, knihy, stíny</p> <p>Ivan má míč. Líba pije. Ida myje nádobí. Iva šije šaty. Lípa má listí. Lidé stojí. Jsou tu lidi. Kočka Líza leží na židli.</p> <p>Ivan poví Vítovi, vidím koláč makový. Vidím, vidím, pak ho jím, nikomu to nepovím.</p> <p>Kočka Líza mlíčko lízá, Potom líně, leží v klíně.</p>	<p>Líza leží na židli, lízá lžičku s povídky. Ivanka je hbitá, lžičku si hned chytá. Líza leží na židli, lízá lžičku s povídky.</p>	<p>Lístek letí, z lípy letí, pod lípou je kupa dětí. Lístky děti chytají, do košíku dávají.</p>
<p>Ivan poví Vítovi, vidím koláč makový. Vidím, vidím, pak ho jím, nikomu to nepovím.</p> <p>Kočka Líza mlíčko lízá, Potom líně, leží v klíně.</p>	<p>Ty –ty - ty, ty- ty –ty, ty mi budeš platití. Ty –ty - ty, ty- ty –ty, chci se s tebou napítí.</p>	<p>Ida myje nádobí, nikomu to nepoví. Poví, poví, jistě může, kdo s nádobím jí pomůže.</p>

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treuová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIAŠ, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Říkanková cestička Marie Svatošová nakladatelství INFR A s r o Stařeč 2011

HLÁSKA Ď Ť Ň

Slabiky:

NI – NY, NE – NĚ, NO – ŇO, NU – ŇU, NA – ŇA
 TI – TY, TE – TĚ, TO – ŤO, TU – ŤU, TA – ŤA
 DI – DY, DE – DĚ, DO – ĎO, DU – ĎU, DA – ĎA

nyňi, knihovny, planiny, lekníny, jmeniny, zelenina, uzenina, nikdy, divný, hodiny, jediný, vidiny, udivený, nadívaný, dliny, hladina, kladina, dýchání, nadýmání, dýmavnice, dědeček, děda, tatínek, tatil, tetička, totiž, teletrník, pletení, letitý, mýtina, pětina, tekutina, ojetina, pustina, desetiny, šípaný, tištěný, tykáni, týdenní, naditý, nápaditý, květiny, puntikovaný, tykáni, týdeník, protivný, vlnitý, divadelní, ke snídani

Kytička voní. Tady je budík. Budík zvoní. Hodiny tikají, tik, tak. Láďa má narozeniny. Káťa má tatínka hodináře. Toník se stydí. Nyní budou prázdniny. To dílna mého dědy. Tetička mi přeje k narozeninám. Domino má puntíky. Mám rád uzeniny k snídani. Toník píše deník. Vláďa je ve vaně. V dílně pracuje děda. Tatínek udělal lodičky pro děti. Ráno mě probudil budík. Lodník pluje na lodi. Vodník žije ve vodě. Kotě sedí v botě. V divadle mají divadelní prázdniny. V domě bydlí celá rodina. Koťátko mňouká. Štěně štěká na kotě. Medvědi mají medvíďata.

Posvícení, posvícení!
 Puntá chňapl po pečeni,
 utíká s ní – to to voní!
 Už ho nikdo nedohoní.
 Pod jabloní ve stínu
 udělá si hostinu.

Víťa má budíka,
 a ten budík netiká,
 ani nikdy nebudí,
 tak ho Víťa vyhodí.

Děti, děti pojdte k vodě,
 uvidíte nové lodě,
 lodě dělal děda,
 moje loď je hnědá.

Děti, děti, včelky letí!
 Zaletěly na květiny,
 do včelína do dědiny.
 Dělalí teď doma med
 včelím dětem na oběd.

Jeden kůň,
 vypil tuň,
 jedna laň,
 kouká naň.

Víťa seká do špalíku,
 naštipá z něj polínka.
 V kuchyni je potřeba,
 na topení maminka.

HLÁSKA Ď

– Ústa jsou mírně pootevřená, jazyk se opírá o přední spodní řezáky, zbytek jazyka se prohne tak, že se dotýká tvrdého patra.
Vyslovujeme D, DA, DA – ozve se Ď

Slabiky: ĎA, DĚ, DI, ĎO, ĎU

dřa:	Nada, Viáďa, Láďa, Dáďa, Ďáblice, ďábel, méďa, Běďa,	Děďa vodí dítě k vodě, ukazuje dětem lodě.	Dělám s dědou lodě, pak pujdeme k vodě.
dě:	dělník, děti, dědit, dělá, dělení, dělání, neděle, nedělá, vydělá, udělá , ve vodě, na vodě, vidět,	Lodřka jede za lodí, lodřky s lodí závodí.	Lodě, lodřky, lodičky, potěšte se lodičky.
di:	dík, díky, dítě, divný, dílna, dílo, divoch, divoký, divadlo, divák, dívka, na lodi, hadi, hledí, vědí, lodí, chodí, medvědi, hladí, vadit, vodí, nudit, udit, dívá		
dřo:	dřobe, dřolík, měďo, Běďo, Láďo	Láďa Lídě pověděl, že v hospodě neseďel.	Děďa koupil budíka, aby budil Oldíka.
dřu:	Láďu, měďu, Běďu	Láďo, Láďo, Ládičku, nepodváděj Lídíčku.	Budík budí, pěkně chodí, Oldíka teď denně budí.
-ďi:	káď, ved', lod', uhod', píď		
	díky – dýky, hodí – hody, vodí – vody, sudí – sudy, podobá – podoba		

Láďa se dívá na lodě. Co dělá hodinář? Vladěnka dělá váhu na kladině. Děti se nudí. Láďu bolí chodidlo. O Vánocích bude nadílka. Dělníci dělají zed'. Láďa chytil na udiči hadici. Děďa dělal tetě hodiny. Hodiny na stěně tikají. Děďa dělá dětem lodě. Děti k nim chodí k vodě. Lodě pěkně plují.

Nadřu jednou napadlo, dělat dětem divadlo. Děti Nadě děkují, z hlediště ji sledují.

Běďa loudí na děďovi, ať dědeček k vodě chodí. Děďo, děďo, dědečku, pusť po vodě lodičku.

HLÁŠKA D – usmát se, pootevřit ústa, jazyk zvednout za horní zuby, vzduch nahlas vypustíme na dlaň, rukou na krku nahmatáme chvění.

Nebo použijeme hlásku - N. Stiskneme nos a vyslovujeme nahlas hlásku N, ozve se D.

Slabiky: DA, DE, DY, DO, DU, áD, éD, íD, óD, úD
ADA, EDE, IDY, ODO, UDU,

da:	dává, dáma, Dáša, Dana, Daniel, dále datum, daleko, dávno	Dudák dudy má, on mi dudy dá.	Byl jeden dům, za domem dub.
-da:	nuda, nehoda, Áda, Adam, bouda, voda, móda, Dáda, nadává, nedá, pohoda, Eda	Dudy dují dū dū dū, doma dudat já budu.	U vchodu do domu byla malá bouda a v ní teď bydlivá darebák pes Louda.
de:	den, deník, deset, devět, deska, deka		
-de:	půjde, bude, kde, jede, odešel, mládenec, doveđe		
dy:	dýně, dýka, dýmka, dým	Půjdeme do vody, to budou závody!	Do deště když slunce svítí, nad domem je duha, barevná je jako kvítí a nad ní je druhá.
-dy:	sudy, sady, tady, tudy: mladý, body, vody	Tonda nás povede, ten plavat doveđe.	
do:	doma, dojde, doveđe, doba, dořík, dojel, dotaz, dotek	Olida se nedal, doplaval nej dál.	
du:	dům, duch, duha, dukáty, dub, dudek, dudy		
-du:	jedu, vedu, medu, náhodu, půdu		
dou:	doufá, doupě, doušek, doutrná, doutník		
-dou:	vedou, půjdou, ujdou, mladou, boudou, módou		
d-di:	dudek, dudy, nedodá, dodnes, donedávna, důvody dopadne	V kotlině je hnedle, jedle vedle jedle.	Pojedeme do dubiny, pojedeme do doubí, dojedeme na maliny, dojedeme na houby.
-d-:	zdobí, zdolá, kdoví, kdáká, vdolek	najdeme i bedly.	Jahody, jahody padají do vody.
-d-:	podlahu, podpatek, podkoní, podkroví, dodnes, padne		

Dudák dudá na dudy. Děda bydlí nedaleko. V důlku je dvacet kuliček. Nemáme doma vodu. Dana bydlí daleko.

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treuová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIAS, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Řlčanková cestička. Marie Svatošová. nakladatelství INFRA,s.r.o.. Stařeč 2011

HLÁSKA Ť

– Ústa jsou mírně pootevřená, jazyk se opírá o přední spodní řezáky, zbytek jazyka se prohne tak, že se dotýká tvrdého patra.

Vyslovujeme T, TA, TA – ozve se Ť

Slabiky: ŤA, TĚ, ŤO, Tl, ŤU

<p>ta: Ťape, Ťapka, kořata, Káťa, kořátko</p>	<p>U Matěje na pouli, labutě a kohouti, v autě jedou děti, a balónky letí.</p>	<p>Jednou v létě Pěta Kátě chytil nitě na kabátě. Káťa honí Péťu v blátě. Já tě chytím, kluku, mám tě!</p>
<p>tě: těsto, tělo, jachtě, na patě, na plotě, Matěj, nitě, dítě, kotě, v botě, v bytě, hbitě, plátěný</p>		
<p>ti: tiká, ticho, tik, tílko, tíhle, tichý, tíhne, típne, tikot, tíha, Otík, autičko, utíkat, pletivo, tětíva, vtíp, puntíky, tatínek, bohatí, hnutí, květina, potichu</p>		
<p>to: Péťo, Káťo, Víťo</p>	<p>Podívejte děti, léto někam leť. Jen leť, léto leť, ptáčky na jih ved'.</p>	<p>U Jeníka budík tiká. Tiká pěkně potichu. Hledí na něj malý Víťa, Jeník hledí na Víťu.</p>
<p>tu: tůká, tůkne, tůhýk, tůpka, Peťulka, Víťu, Káťu</p>		
<p>-ť: zed', ted', leť, bud', hled', labuť, suť, ved', měd', paměť</p>		
<p>-ť-: Peťka, laťka, síťka, puťka</p>		
<p>Tiká – tyká, platí – platy, tůk – tuk, leť – lety, nať – nad</p> <p>Děti buďte potichu. Kořátko potichu mňouká. To je tíha! Otík má kotě. Kotě běhá hbitě. Káťa má kotě. Leť holoubku, leť! Káťo doved' Otíka do školy. Matěj utíká k tatínkovi. K obědu máme buchtíčky. Otík mlátí Matěje. Matěj hodně utíká.</p>	<p>Malá tuň je tuňka, malá loď je lodka, malá laň je laňka, malá lať je laťka.</p>	<p>Na mýtině Máňa líně měla křidně dlaně v klíně. Je tu vůně, leť káně a u tůně vidí laně.</p>

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treunová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIAŠ, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Říkanková cestička, Marie Svatošová, nakladatelství INFRA,s.r.o., Střež 2011

HLÁSKA N – otevřít ústa a špičku jazyka opřít o dásně za horními zuby a vyslovit N.

Slabiky: ANA, ENE, ONO, UNU, INY

NA, NE, NY, NO, NU, ňN, êN, ín, óN, Ún

<p>na: nad, nápad, nádobí, nábytek, navede, nakloní</p> <p>-na: změna, Alena, Apolena, Johana, vína, vana, kavárna</p> <p>ne: nevím, nejdu, nevidím, nechci, nemoc, netopýr, nemá</p> <p>-ne: plyne, hyne, kyne, slané</p> <p>ny: nylon, nyní, nynější, nýbrž, nýt</p> <p>-ny: zvoný, sponý, záclony, zelený, hajný, kamenný, jablečný, možný, kouzelný, vinný, plány, lány</p> <p>no: nos, noha, noviny, noc, nový, nože, nosítka, noty, nohy</p> <p>-no. ano, ráno, plno, víno, Jano, Aleno, poleno</p> <p>nu: nudle, nula, núž</p> <p>-nu: zapnu, uhnu, lehnu, zvednu, padnu, vadnu, bednu</p> <p>nou: nouze</p> <p>-nou: vanou, planou, kanou, lehnou, jednou</p> <p>-n: fěn, sen, banán, lán, pán, plán, jelen, prsten, průvan, závan, meloun, pupen, lín, tón, zvon, syn, plyn, okoun</p> <p>-n-: hájenka, panenka, venku, sklenka, pěnkava</p> <p>n-n: nenadálý, ukončený, nános, snesitelný, nanuk</p> <p>Hana má pannu. Tonda je venku. Venda má buben. Máme doma nový nábytek. Natáhni si nové ponožky. Apolena je namalovaná. Dnes je venku nuda.</p>	<p>Hana má panenku, chodí s ní po venku. Panenka upadne, nechce vstát, ne a ne.</p>	<p>Ene, bene, Emane, kdo tu babu dostane? Ten, ten, ten, ten musí jít z kola ven.</p>
<p>Nový núž a nůžky máme: Na co je to potřeba? Nůžkami vše nastříháme, a núž, ten je na chleba.</p>	<p>Stala se nehoda, není to náhoda. Na návsi Alena natloukla si kolena.</p>	
<p>Noc, noc, noc, ta má velkou moc. V noci leze šnek, Nanyňky se lek.</p>	<p>Není bedna jako bedna, tahle bedna, ta je bez dna. Bedně to dno upadlo, z bedny lano vypadlo.</p>	

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treuová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIÁŠ, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Říčanová a ostatní, Maria Svatošová, nakladatelství INFER A E T A, Střešůvka 2011

HLÁSKA Ň

– Ústa jsou mírně pootvěřená, jazyk se opírá o přední spodní řezáky, zbytek jazyka se prohne tak, že se dotýká tvrdého patra. Vyslovujeme N, NA, NĚ, NI, ŇO, ŇU

<p>Slabiky : ŇA, NĚ, NI, ŇO, ŇU</p> <p>ni: nit, nitka, nic, nikdo, nitě, nikdy, honí, voní, pění, není, paní, vedení, koník, bochník, kniha, kominík, Jeník, kotník, Toník, poklonit, únik, lenivý, vodník, deník, poník, bochník, bojovník, hudebník, chodník, kameník, lekárin</p> <p>ně: někdo, někam, nějak, němý, nějaký, koně, levně, jehně, vůně, plině, ohně, hnědý, laně, pevně, káně</p>	<p>Já mám koně, pěkně koně, pasu já je na výhoně. Mám koníky mám, pasu já je sám.</p>	<p>Jeník měl sáně, sedl si na ně, pustil se s nimi z vysoké stráně. Jede jak na koni, že všechny dohoní. Dohonil, už je v nich, bác – a je po saních.</p>
<p>ňou: ňouma, mňouká, kaňon</p> <p>ňá: jehňátko, štěňátko, slůňátko</p> <p>-ň: tuleň, jabloň, oheň, kůň, laň, pláň, povodeň, pochodeň</p> <p>-ň-: kaňka, baňka, tuňka, laňka, oháňka, kuňka</p>	<p>Pod jabloní Jeník honí, malé štěňátko. Hnědé štěně kňučí, ňafá, chytit se však nenechá. Ke své mámě, hnědé feně, malé štěně nespěchá.</p>	<p>Hněvá se hněvá, mňoukalka hnědá. Hněvá se na Máňu, mňouká i na Tážu.</p>
<p>Kotě motá nitě. Nikam nepůjdu. Nikoho neviděl. Máma koupila bochník chleba. Jeník kope v hlíně. Na okně je okenice. Máňa jde po chodníku. Za větou je otazník. Na vodě je lekárin. Bolí mě kotník. Jehně je na pastvě. Nikdo tu není. Kuňka je u tuňky. Kupuje levně hnědou deku.</p>	<p>Malé slůně u tůně, malé štěně usnulo v seně, malé kotě sedělo v botě, malé káně cíhalo na ně.</p>	<p>V obchodě to voní, Punta koně honí. V masně voní uzene, s koňmi maso vezeme.</p>

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treunová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIÁŠ, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Říkanková cestřička, Marie Svatošová, nakladatelství INFRA,s.r.o., Stařeč 2011

HLÁŠKA T

– usmát se, pootevřit ústa, jazyk zvednout za horní zuby, šeptem vypustit vzduch na dlaně t t t.

Slabiky: TA, TE, TY, TO, TU, áT, éT, íT, óT, úT

ATA, ETE, ITY, OTO, UTU

<p>ta: tam, tak, táta, Táža, tady, takto, tajný, tavený, takový, tančit, tanečník, tank, tápe, tajný, tajnosti, tahat, tabule,</p> <p>-ta: létá, bota, motá, motá, vata, vítá, lopata, pata</p>	<p>Táta mete, táta mete, také tady zametá. Táta mete, táta mete, já jsem táty popleta.</p>	<p>Tu je bota, tam je bota, tyto boty má můj Ota. Ota je má od mámy, tyto boty nedá mi.</p>
<p>te: ten, tento, tenis, tenisky, tesář, tenký, tety, tele, telefon, televize, temeno, teplo, tele</p> <p>-te: jetel, mete, hotel, otec, plete</p>		
<p>ty: tykev, tyhle, typ, teta, motyl, Matýsek, tykadla, tyč, Týna, týden</p> <p>-ty: kabátý, noty</p>	<p>Teto, teto, copak je to? To jsou nitky, to jsou kvítky, to jsou látky na kabátky.</p>	<p>Tele-, tele-, televize, Toník v ní čte jako v knize. Táta také, máma též, je to tak a žádná lež.</p>
<p>to: toto, topič, topí, toulá se, tulipán, tuleň, tužka, tučet, tučný, tuk</p> <p>-to: otop, kolotoč, léto, sífo, foto, líto, bláto, Anetol, jelito</p>		
<p>tu: tučet, tučný, tuhý, tupý, tukový, tunel</p> <p>-tu: Anetu, Bětu, větu, metu</p>		
<p>-t: vylet, ocet, spát, lepit, polít, nalít, vypít, snít, jíst, plakat, lekat, lovit, mávat, kopat, topit,</p>	<p>Teta, teta Dita Tomášovi špitá, Tomáši, jdi do sadu, uklidit tu násadu.</p>	<p>Matylda má tykadla, s tykadly tu upadla. Upadla tu na tetu, teta jede z výletu.</p>
<p>t-t: tapeta, trummeta, tamto, tady to</p> <p>Otu bolí pata. Táta vítá tetu. Toník má telefon. V létě je teplo. U stolu stojí otec. Tabule je umytá. V létě tu lítá motýl.</p>		

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treuová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIAŠ, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Růkanková cestička. Marie Svatošová. nakladatelství INFRA.s.r.o.. Stařeč 2011

HLÁSKA H – otevřít ústa, dýchat na ruce, jako když je nám zima a přidat hlas. Rukou na krku odhmatat vibrace.

Slabiky: HA, HE, HI, HO, HU, áH, éH, íH, óH, úH

<p>ha: had, hádát, hasí, haló, hák, haját, Hana, halenka he: Hela, Heda, heká, hele, hejno, hej, hezky hy: Hýbe, hýká, hýjé, hyena, hymna ho: hodí, hodný, holi, holič, houká, hop, hody, hotovo, honem, hodně, holení, hodiny, holka, holub, Hodonín hu: husa, hustý, hasič, hůl, hůlka, hubatý, hubený, hudba hou: houpe, houf, houká, houba, houska</p>	<p>Hop koničku hopsa hejsa, pojedeme do Brandejsa. Hop koničku houpy hou, pojedeme za duhou.</p>	<p>Hynek Hanu houpá, houpy, houpy, hou. Ta kouká a houká, hou a hou a hou. Mnoho Hynku nehoupej, a ty Hanko nehoukej.</p>
<p>-ha: noha, váha, tuha, tahá, piha, duha, běhá, lehá, povaha -hy: dlouhý, mlhy, pluhy, duhy, pouhý, tuhý, úvahy</p>	<p>Mlhy, mlhy, mlhy, můj Pepa má pihy. Pihy umýváme, Pepu pohoupáme.</p>	<p>Houpy, houpy, hup, máme málo hub. Máme málo vody, nebudou tu hody.</p>
<p>-h: jehně, ohně, pohne, jehla, mihne, náhle, ohled, táhne, vyhne</p>		
<p>h: hladký, hluk, hledi, hlídá, hmitá, hluchý, hmatá, hnědá, hned, hněv, hnout, hvězda, hvízdá</p>		<p>Hanka a Johana Houby hledají, malému Hynkovi je ale nedají</p>
<p>-h-: pohádka, jahůdka, pohoda, záhada, uhádne, ohebný, oheň</p>		
<p>Honza hází míč. Dědeček má hůlku. V lese roste hodně hub. Houpeme se na houpačce. Bazén je hluboký. Hudebník hraje na housle. Ta husa je hubená. Bolí mě hlava a nohy. Hraboš hrabe na zahradě. Na zahradě roste jahody. Oheň dobře hoří. Hanka umyla podlahu i nádobí. Hynka bolí hlava. Nemluv tak nahlas. Mám rád koblihy. Honzika bolí noha, opírá se o hůl. Na táboře máme hlídku. U holiče se nechám oholit.</p>	<p>Hubatá Johana, hubuje na Jana. Hubuje, hubuje, potom ho obuje.</p>	<p>Hop, koničku, ouha, ouha, nebude to cesta dlouhá. Hop, koničku, houpy, hou, je to kousek za Prahou.</p>

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treunová, L. Limhartová, nakladatelství TOBIÁŠ, 1994

Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido, Brno 1996

Říkanková cestička, Marie Svatošová, nakladatelství INFRA,s.r.o., Stařeč 2011

HLÁŠKA F - horními zuby zkousnout dolní ret, potichu „fouknout“, vydechnout - FFF

<p>Sdlabiky: fa, fe, fi, fo, fu, afa, efe, ifi, ofo, ufu</p> <p>fa: fazole, fandí, fagot, Fanda, fanoušek, -fa: hafá, bafá, doufá, zoufá</p> <p>fo: fotí, fotka, fotograf, foták, fotbal, kofola, Fousek, fouká -fo: ufo, užovka, vyfoukne</p> <p>fe: fén, fena, Felix, fešák -fe: kafe fenek</p> <p>fi: filky, film, Fifinka, fintí, fialová, Fik, Filip, fikus, fialky -fi: houfy, mafie</p> <p>fu: fuji, fujavice -fu: výfuk, ofukuje</p> <p>-f: páv, lev, haf, pif, paf, golf, dívka, plavky, ledovka, užovka, ovce, polévka, kavka, knoflík, bábovka</p> <p>f: flek, flétna, vtip, František, vpadne, v kole, v míse</p> <p>f-f: fajka, famfáry, Fifinka</p> <p>Fanda fouká. To je lev. Filipěk filmuje. Máme telefon. Filip koupil Fanynce pantofle. Fifinka haf. haf, haf, haf.</p>	<p>Fouká venku, fouká, Haf se z boudy kouká. Fanda volá na Hafa, Ať vstane a nehafá. Volá Haf, že nevstane, až to foukat přestane.</p>	<p>Hafan hafá haf, haf, haf, Fanda na něj baf, baf, baf. Ty hafane nehafej, a ty Fando nebafej! Hafan na fiata hafá, fiat jede, dupe, bafá. Hafan – haf, haf, hafá, Fiat – baf, baf, bafá.</p>
	<p>Foukal fanda na flétnu, venku vánek foukal. A Filipěk, filuta, na Fandu jen koukal.</p>	<p>Fouká, fouká, pofukuje, babí léto poletuje, kdo to fouká, kdo to ví? Je to Foukal foukavý.</p>
	<p>Fouká, fouká foukadlo fouky, fouky, fi, fi, fučí, fučí fučidlo fuky, fuky, fi, fi.</p> <p>Fanča fičí, fouká, hvízdá, s Fankou fičet – to je jízda.</p>	<p>Fanda hladí Hafíka, pak na fotbal utíká. Haf, haf – Hafík běhá vje, hafá, funí, vodu pije. K Fandovi pak Hafík letí, hafá, fandí jako děti.</p>

HLÁSKA CH

– otevřít ústa, dýchat na ruce, jako když je nám zima a šeptat CH, CH, CH.

Nebo otevřít ústa a prodlouženě vyslovit hlásku KKK ozve se CH.

Slabiky: áCh, éCh, íCh, óCh, úCh

CHA, CHE, CHY, CHO, CHU

<p>-ch: mech, buch, výtah, pech, duch, jih, batoh, pach, potah, nádech, výdech, pluh, mich, smích, líh, čenich, plech cha: chata, chalupa, chápe, chamtivý, chasník, chapadlo che: Cheb, chechtá, chemie chy: chyba, chystá, chytat, chytit, chyták, chýše cho: chodí, chod, chodec, chodník, chobot chu: chutná, chudý, chudoba, chumelí, chuť, chutný, chůva chou: chouli</p>	<p>Máma mák na buchtý míchá, buchtý, to je její pýcha. Budou sladké jako med, ochutnáme buchtý hned. Mák na buchtý mícháme, i vám buchtý necháme. Buchta, buchtá maková, chutná nám jen taková.</p>	<p>Chundelatý chlupáček, chodí kolem houští. Čichá, čichá, co by sněd, očáskem si krouťí.</p>
<p>-ch-: kachna, bochník, duchna, pachtí, buchtý, lechtá, lachtan, nehty ch: chládek, chladný, chvátá, chvála, chleba, chváli, chvojí, chlup, chmel, chlapec, chleba, čichá, kýchá, píchá, dýchne, bouchne, suchá, hluchá, suché, míchá, kuchyně, kuchtilk, moucha, pochod, ucho, blecha, ticho, pochod, východ, Náchod, pochopí, uchopí, mechový</p>	<p>Chata blízko lesa stojí, u chaty je kupa chvojí. A v něm chlapi chodbu mají, do chvojí se schovávají.</p>	<p>Kolem buchet lítá moucha, Michal po ní holí bouchá. Michale, Michale, na to není hůl, moucha ti ulétne, buchtý bude půl.</p>
<p>Michal chytá mouchy. Chata má dva východy. Michal se chechtá. Michal ochutnal buchtu. Polechtala mě moucha. Chůva chová miminko. Píchlo mě v uchu. Jachta má plachtu. Michal bydlí na Chodově. Chobotnice má dlouhá chapadla</p>	<p>Lechtám – lechtý, lechtý. Chechtám – chechtý, chechtý. Píchám, píchám pichadlo, chytám, chytám chytadlo.</p>	<p>Byla moucha, byla hluchá, byla hluchá na půl ucha. Kdo to bouchá? Kdo to juchá? Volá moucha a je hluchá.</p>

HLÁSKA V

— horními zuby zkousnout dolní ret, dlouze vyslovit hlásku WV. Vyslovovat prodlouženou hlásku- ú ve spojení s další samohláskou – ua, ue, uo, ui za současného přitisknutí spodního rtu k horním zubům.

<p>Slabiky: va, ve, vi, vo, vu, ava, eve, ivi, ovo, uvu</p> <p>va: vata, Vašek, váha, váhá, vadí, vana, vata, vánočka, váil, váleček, váže, váil, voda, volá, vodník, vozík</p> <p>-va: Eva, oliva, sova, dává, chová, nová, umývá, ledová</p> <p>vo: voják, vousy, voní, voda, volant, vozík</p> <p>-vo: pivo, kovo, hotovo</p> <p>ve: veze, vesta, vesmír, velký, Venda, vejce, venku, vedle,</p> <p>-ve: nové, tmavé, živé, konve, šedivé, ledové</p> <p>vi: víko, víno, vidle, vím, vidí, visí, Vítek, výtah</p> <p>-vi: nový, ledový, poví, hoví, kovy, tmavý, takový</p> <p>vu: vůbec, vůně, vůz,</p> <p>-vu: sovu, chovu, olivu, Evu</p> <p>vou: levou, pavouk</p>	<p>Véno, Véno, podej vanu, vykoupáme malou pannu. Tu je voda tu je vana, panna už je vykoupaná. Vana ta je velická, mám v ní doma vodníka. Vodník leží ve vodě, ve vodě je v pohodě.</p>	<p>Vít a Vanda k vodě letí, u vody je hodně dětí. Na Vendu tam volají, do vody ho lákají.</p>
<p>vi: vlak, vlasy, vločka, vláknno, Vlasta, vlajka, Vitava, vlk</p> <p>vd: vdolek, vdává, vděk</p> <p>cv: cvik, cvoček, cvaká</p> <p>zv: zvládně, zvyká, zvoněk, zve</p> <p>v-v: vyvolá, vyvede, vodovod, kývavý, novinový, kovový, kvitkový, vymalovaný, vyzvoní</p> <p>Z vody vykoul žabák. Uviděl pelikána. Pelikán lovil úlovky a dával je do volátka. Lovil a lovil. Až měl veliký vak. Kvak, kvak, veliký vak, kvákal žabák.</p>	<p>Vyjedeme autem ven, venku bude teplý den. U vody vánek vane, pojedeme ven Dane.</p>	<p>Velkou vanu venku máme, Ivánka v ní vykoupáme. Vítek volá na Ivana: Ivo je tě plná vana.</p>
<p>vi: vlak, vlasy, vločka, vláknno, Vlasta, vlajka, Vitava, vlk</p> <p>vd: vdolek, vdává, vděk</p> <p>cv: cvik, cvoček, cvaká</p> <p>zv: zvládně, zvyká, zvoněk, zve</p> <p>v-v: vyvolá, vyvede, vodovod, kývavý, novinový, kovový, kvitkový, vymalovaný, vyzvoní</p> <p>Z vody vykoul žabák. Uviděl pelikána. Pelikán lovil úlovky a dával je do volátka. Lovil a lovil. Až měl veliký vak. Kvak, kvak, veliký vak, kvákal žabák.</p>	<p>Véno, Véno, vyndej vanu, vykoupeme Viléma. Vilém válel vánočku, spadl s válcem na čochku.</p>	<p>Vláďa s Evou Ivana vedou. Ivan vyilil vodu, ve vodě měl sodu.</p>

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treunová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIÁŠ, 1994

Růžanková cestička, Marie Svatošová, nakladatelství INFRA.s.r.o., Stařeč 2011

HLASKA M – Vyslovujeme hlásku A a pomalu zavíráme ústa, až semkneme rty k sobě – ozve se hláska M

<p>Slabiky: am, em, im, om, um, ama, eme, imi, omo, umu ma, me, mi, mo, mu, má, mé, mí, mó, mů</p> <p>ma: máma, mámo, máme, mamí, s mámou, mapa, málo, mák, Mája, maso, maska, máky, Ema, nemáme, malé, maluje, maliny</p> <p>me: meloun, medvěd, mete, mele, med, medvěd, poměto</p> <p>mi: miska, mimino, myš, motýl mísa, míša, míchá, mýdlo, myje, mýdlo</p> <p>mo: mouka, motá, motýl, moucha, moped, mohu,</p> <p>mu: můj, musí, muška, domů, komu, jemu, tomu, emu</p> <p>-m: kolem, honem, tam, dům, potom, album, sám, salám, osm, bum, dům, vím, sem</p> <p>-m-: doma, umí, láme, puma, kóma, guma, lama, pomalu, pomohu, komín, nemoc, sláma, semena, namáhá, zamýká, zima, límec, pumpa, komín, domy,</p>	<p>Máme doma med, dáme vám ho hned. I nádobu máme, med vám do ní dáme.</p>	<p>Máme doma mámu, máme doma tátu. Máma nám dá boty a táta kalhoty. Máme doma dědu, máme doma bábu. Děda nám dá knihu, a bába koblíhu.</p>
<p>My máme med. Máma má mouku. Máma má v míse mouku. Emil maluje motýla. Umeleme mák. Ema má makovici. Mína maluje medvěda.</p>	<p>Milena, Milena namaže si kolena. Namočí je do máty, tu má jistě od táty.</p>	<p>Máme mouku, máme máček, mouky máme plný váček., Mouku s máčkem smícháme, malé vdolky děláme.</p>
	<p>Mami, mami, maminko, směj se se mnou malinko.</p>	<p>Malá Míla s Mášou jedli maso s Dašou. Měli maso, měli husu, Míla dala Máše pusu</p>

HLÁSKA E – usmát se , zuby mírně od sebe, jazyk se dotýká po stranách zubů

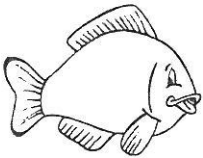
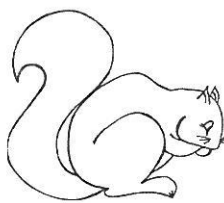
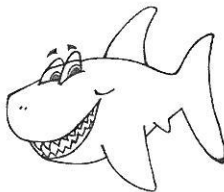
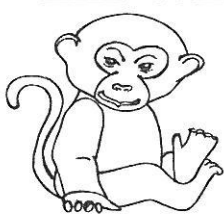
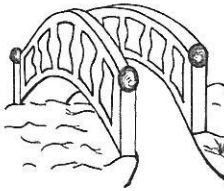
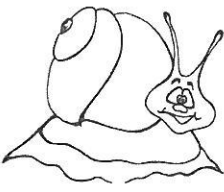
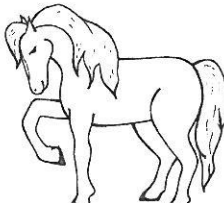
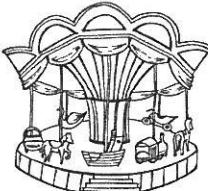

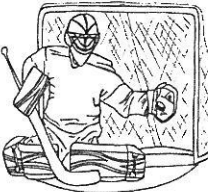

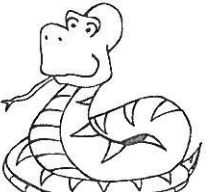

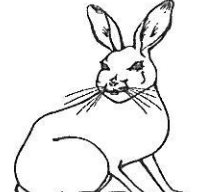
<p>Slabiky: JĚ, JIĚ, EJ, EJ, MĚ, BĚ, HĚ.....</p> <p>e: Eva, Eman, Eskymák, Emil, erb, eso, erb, Ema</p> <p>-e: jen, Jenda, jede, jeví, jepice, jez, jed, pes, mez, ves, nes, ven, len, Ben, den, vlek, hned</p> <p>-e-e: jede, mete, veze, zebe, leze, žene, meče, teče, meleme, jedeme, lezeme, vezeme, meteme, bledé</p>	<p>Jeden jelen vedle meze, jede, jede sem. Jeden dědek klece veze, veze, veze ven.</p>	<p>Jede Pepek ven, veze, veze len. Veze Pepek med, doveze ho hned.</p>
<p>Emil jde ven. Máme doma med. Ema mete smetí. Já Eman a Ema meleme. Vedeme sele sem. Vlek je hned vedle. Nedávej sem jed. Emil nechodí ven. Jen Jenda nese smetí ven. Eso leží vedle esa.</p>	<p>V lese ježek leze, asi něco veze. Leze ježek po lese, asi něco donese.</p>	<p>Mete, mete, Ben, vymete to ven. Venku Ema mele mouku, vymete ji do kloubku.</p>
<p>Ene, bene, Emane, kdo tu babu dostane. Ten to není, je to ten, ten musí jít z kola ven. Hele, hele, Ema mele, hubou mele také tele.</p>	<p>Eman, Eva, jepice, v kleci byla opice. Opice sem leze z klece, nebojím se vůbec přece. Opice je hezká, Emil na ni tleská.</p>	<p>Pes, pes, pes, hned do boudy vlez. Emane, Emánku, dones mu heřmánku. Pes, pes, pes, hned do boudy vlez.</p>

Použitá literatura: Cvičné texty pro logopedii, Dr. Hana Treunová, L. Linhartová, nakladatelství TOBIAŠ, 1994
 Kapitoly z logopedie I, PaedDr. Jiřina Klenková, nakladatelství Paido , Brno 1996
 Říkanková cestička, Marie Svatošová, nakladatelství INFRA,s.r.o., Stařeč 2011

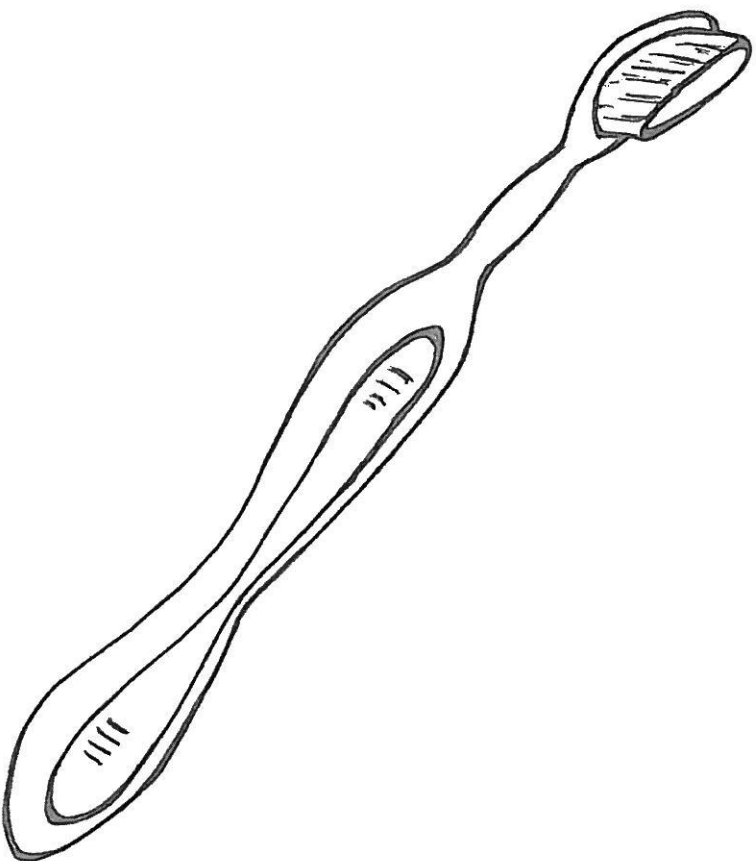
HLÁSKA U – našpilit rty, nastavit ústa jako když kluci pískají (jako kdyby ústa chtěla jíst třešničku), jazyk je více zdvižen nahoru k měkkému patru a oddaluje se od dolních zubů.

<p>Slabiky: sova houká húúú, auto troubí túúú, divíme se júúú, bubák dělá bububu</p> <p>u: ucho, umí, učí, ujde, umývá, umyvadlo, ufo, ukaž, uhlí</p> <p>-u-: dup, hup, kup, dům, stůl, sůl</p> <p>-u: domů, Emu, jemmu, dámnu, komu, tátu</p> <p>-u-u: půjdu, duppu, chalupu, Kubu, budu, chalupu, buchtu, bubnuju, bučku, hubuju, pumpuju, kupuju</p> <p>Budu mít buchtu. Půjdu domů. Umyj si ústa! Umyj si uši! Bába dělá bububu. Pepíku ukaž, kde je umyvadlo. Māma umí buchtu.</p>	<p>Uhlí, uhlí, uhlíčko, ukaž uhlí, kuchtičko. Budu uhlí uklízet, nebudu se pobízet.</p> <p>Luba sedí u sudu, s Lubou sedět nebudu. Budu sedět s Kubou na sudu a s nudou.</p>	<p>Ukaž, ukaž Pepíku, co to neseš v košíku. Já jdu domů z nákupu, dám ten nákup na kupu.</p> <p>Uhlák veze uhlí, honem Udo uhní. Uhlí do uhláku sype, pak ukáže uhlí Zitě.</p>
<p>Umyvadlo doma máme, všichni se v něm umýváme. Ke snídani, k obědu, to já pěkně dovedu.</p>	<p>Ulehla si Julča, jupy, jupy, jup, za úsvitu půjde, cupy, cupy, cup.</p>	<p>U lesa je úl, u lesa jsou úly, ulítané včely ulětěly v úly.</p>

LOGOPEDICKÉ CVIKY PRO JAZYK A RTY

	kapr	<u>Otevíráme a zavíráme ústa.</u> <u>Zamáváme pusou.</u> (spouštět a zvedat spodní čelist)		veverka	<u>Horními zoubky hladíme</u> <u>dolní ret.</u>
	žralok	<u>Máváme zoubky. Postavíme</u> <u>zuby na sebe,</u> <u>široký úsměv (jako na íííí).</u> (Spouštět a zvedat zuby na sebe)		opice	<u>Špičkou jazyka zatlačíme</u> <u>na jednu tvář. na druhou,</u> <u>pod horní ret, pod spodní</u> <u>ret, kolem dokola.</u>
	houpačka	<u>Pozdravíme špičkou jazyka</u> <u>horní a pak dolní ret.</u> (Otevřená ústa, brada v klidu, pohybuje se jen jazyk.)		most	<u>Špičku jazyka opřeme za</u> <u>dolní zuby, zvedneme</u> <u>hřbet jazyka.</u> (Otevřená ústa, střed jazyka zvedáme nahoru do mostu.)
	šnek	<u>Olizujeme horní ret, pak</u> <u>spodní.</u> (Otevřená ústa, brada v klidu, pohybuje se jen jazyk. Pokud se brada pohybuje přidržujeme ji prstem.)		koník	<u>Přisajeme jazyk k hornímu</u> <u>patru dozadu a rychle</u> <u>odlepíme dolů. Klapání</u> <u>podkov.</u> (Ústa střídavě otevíráme na O a E.)
	kolotoč	<u>Kroužíme špičkou jazyka</u> <u>kolem úst.</u> (Otevřená ústa, brada v klidu, pohybuje se jen jazyk. Pokud se brada pohybuje přidržujeme ji prstem.)		koník	<u>Rozkmitat dechem rty</u> <u>– šeptem frká kůň</u> <u>– hlasitě vrčí auto</u> (Dýcháme do volně zavřených rtů)
	brankář	<u>Pohybujeme jazykem</u> <u>z jednoho koutku do druhého</u> <u>a zpět.</u> (Pootevřená ústa, nedotýkat se rtů.)		čert	<u>Špičkou jazyka hladíme</u> <u>horní ret až za horní zuby</u> <u>a zpět.</u> (L-L-L-L, potom velký čert BLLLL-BLLLL-BLLLL)
	kartáček	<u>Jazykem čistíme horní a</u> <u>potom spodní zuby. Hledáme</u> <u>poslední zub.</u> (Pootevřená ústa, široký úsměv, pohybuje se jen jazyk.)		nápoj rukavice	<u>Kloktáme – vodu do úst a</u> <u>zkoušet kloktání</u> <u>(pro hlásku – K)</u> <u>Dýcháme na zamrzlé ruce</u> <u>CH – CH- CH – otevřená</u> <u>ústa</u>
	had	<u>Špičku jazyka zvedneme za</u> <u>horní zuby a položíme dolů</u> <u>za spodní - (zazpívat ááá)</u> (Otevřená ústa, brada v klidu, pohybuje se jen jazyk.)		vítr	<u>Střídáme široký úsměv -</u> <u>našpulení rtů.</u> <u>(úúú –ííí)</u>
	Štětec	<u>Špičkou jazyka jezdíme po</u> <u>tvrdém patře od horních zubů</u> <u>dozadu a zpět.</u> (Otevřená ústa, brada v klidu, pohybuje se jen jazyk.)		Zajíc	<u>Dáme zuby na sebe,</u> <u>našpulíme rty dopředu.</u> <u>Dáváme rty k sobě a od</u> <u>sebe.</u> (mm – čččč, mm-ččč)

KARTÁČEK

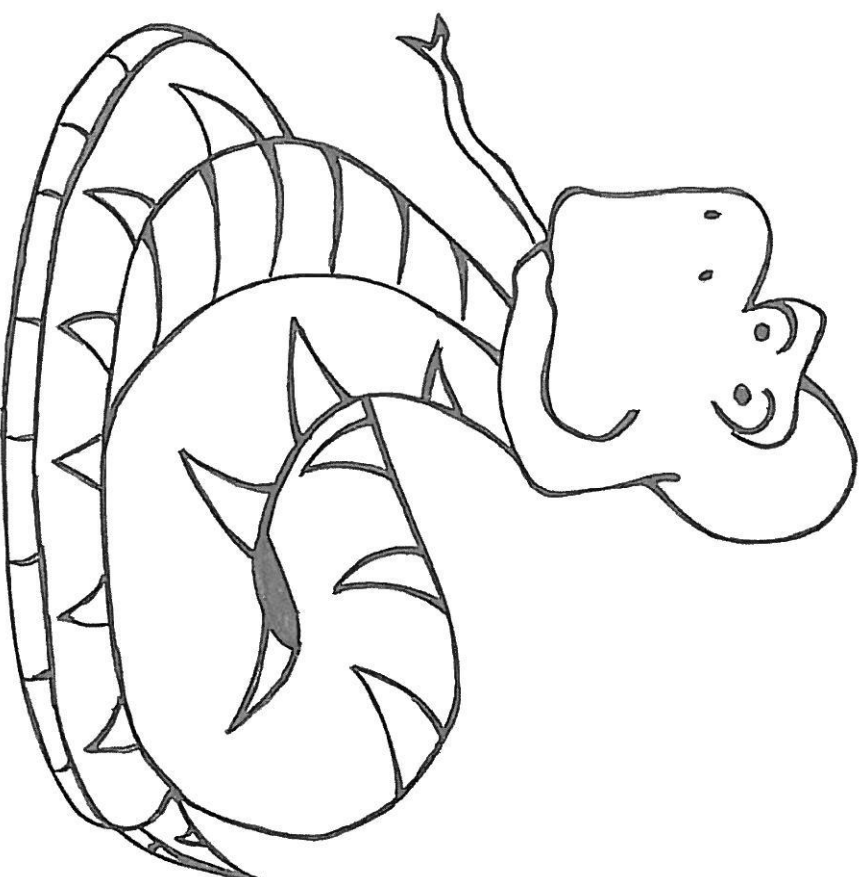

Jazykem čistíme horní a potom spodní zuby.

Hledáme poslední zub.

(Pootevřená ústa, široký úsměv, pohybuje se jen jazyk.)

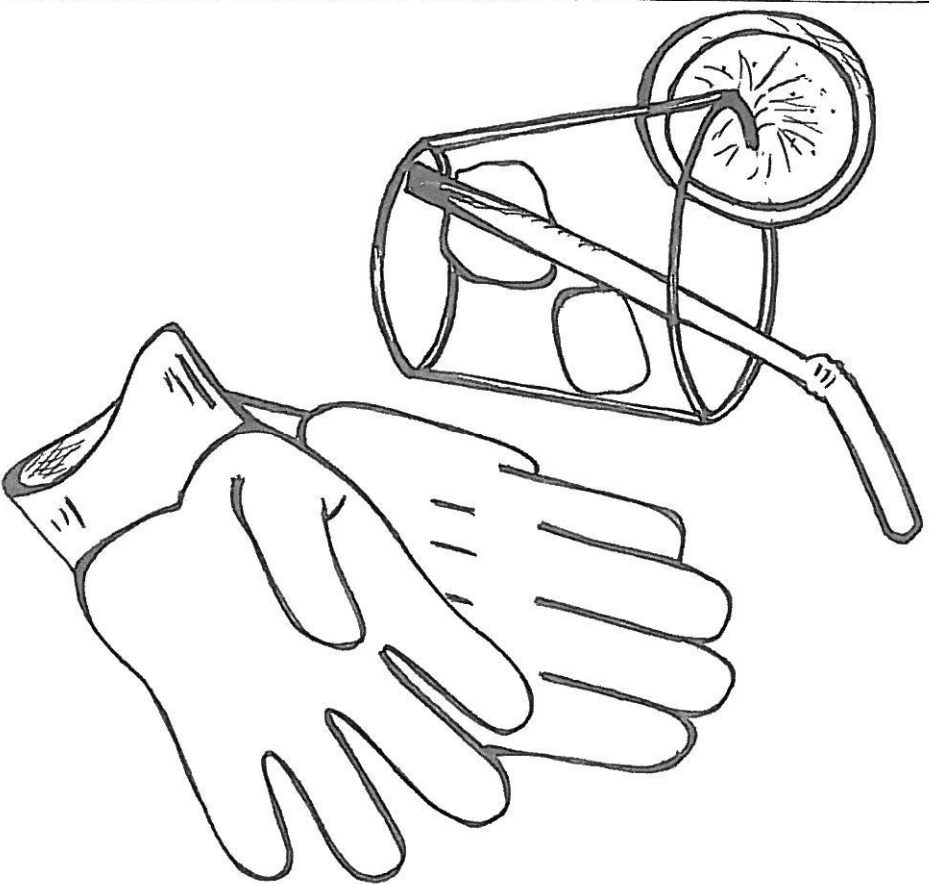
HAD

Špičku jazyka zvedneme za horní zuby a položíme dolů za spodní - (zazpívat ááá)

(Otevřená ústa, brada v klidu, pohybuje se jen jazyk.)

NÁPOJ, RUKAVICE

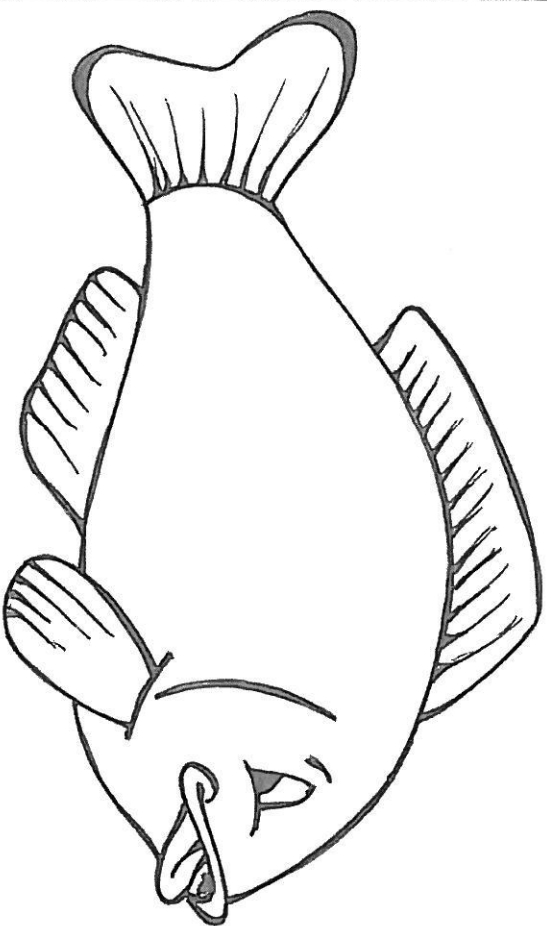
Kloktáme – vodu do úst a zkoušet kloktání
(pro hlásku – K)
Dýcháme na zamrzlé ruce CH – CH- CH –
otevřená ústa

VÍTR

Střídáme široký úsměv - našpulení rtů.
(úúú –ííí)

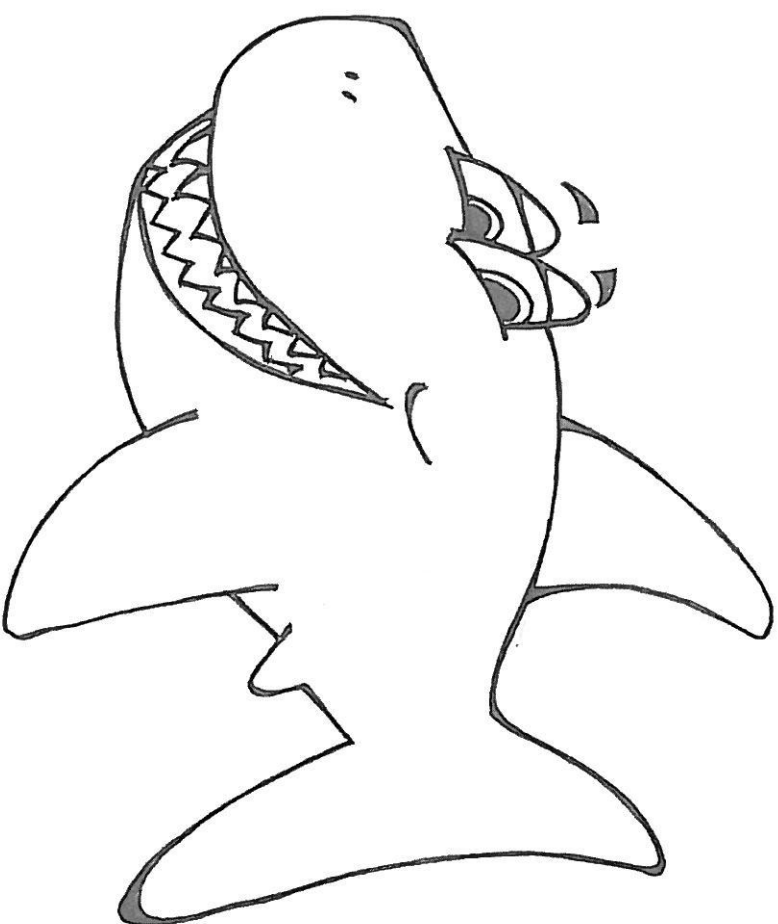
KAPR

Otevíráme a zavíráme ústa. Zamáváme pusou.

(spouštět a zvedat spodní čelist)

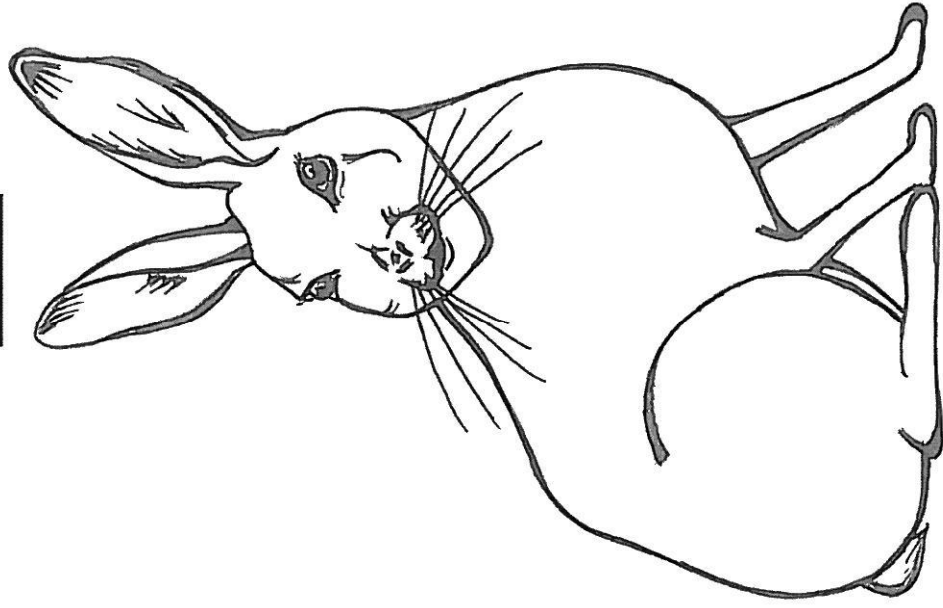
ŽRALOK

Máváme zoubky. Postavíme zuby na sebe,
široký úsměv (jako na tííí).

(Spouštět a zvedat zuby na sebe)

ZAJÍC

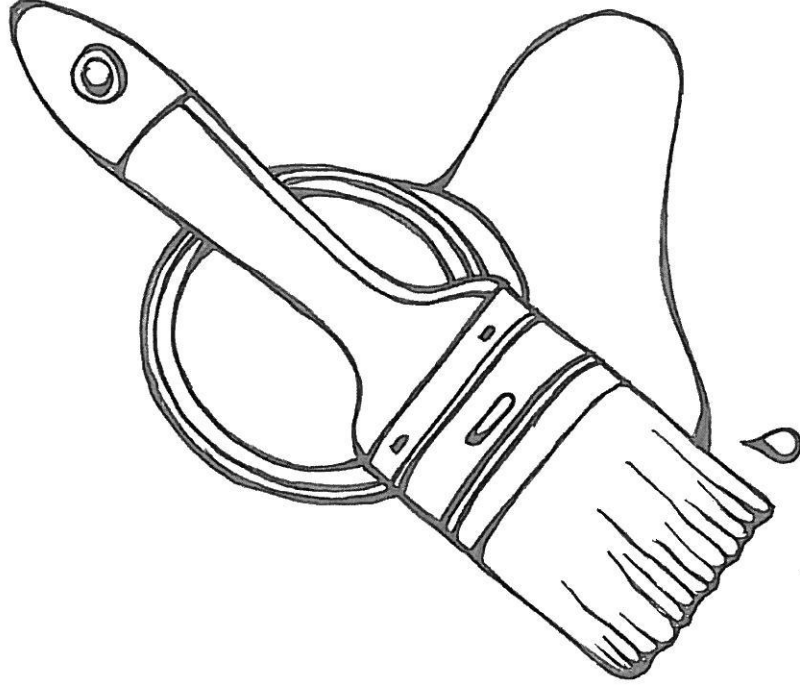

Dáme zuby na sebe, našpulíme rty dopředu.

Dáváme rty k sobě a od sebe.

(mm – ččč, mm-ččč)

ŠTĚTEC

Špičkou jazyka jezdíme po tvrdém patře od
horních zubů dozadu a zpět.

(Otevřená ústa, brada v klidu, pohybuje se jen
jazyk.)

KONÍK FRKÁ

Rozkmitat dechem rty

– šeptem frká kuň

– hlasitě vrčí auto

(Dýcháme do volně zavřených rtů)

ČERT

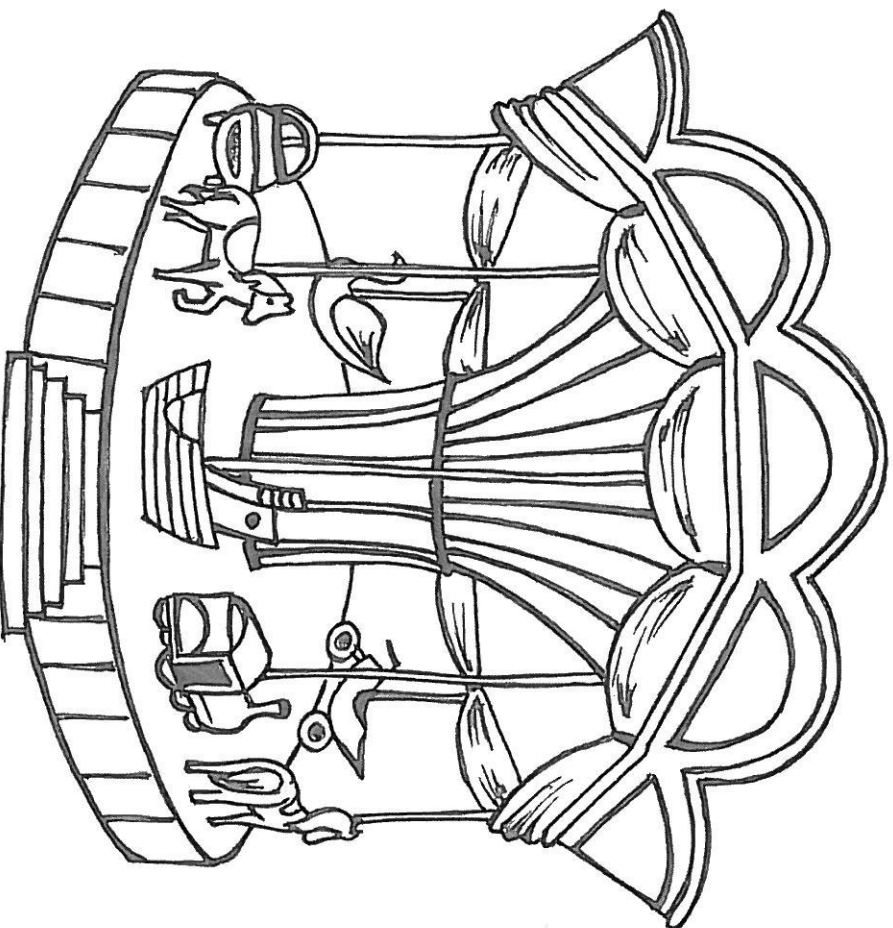

Špičkou jazyka hladíme horní ret až za horní

zuby a zpět.

(L-L-L-L, potom velký čert BLLLM-BLLLM-BLLLM)

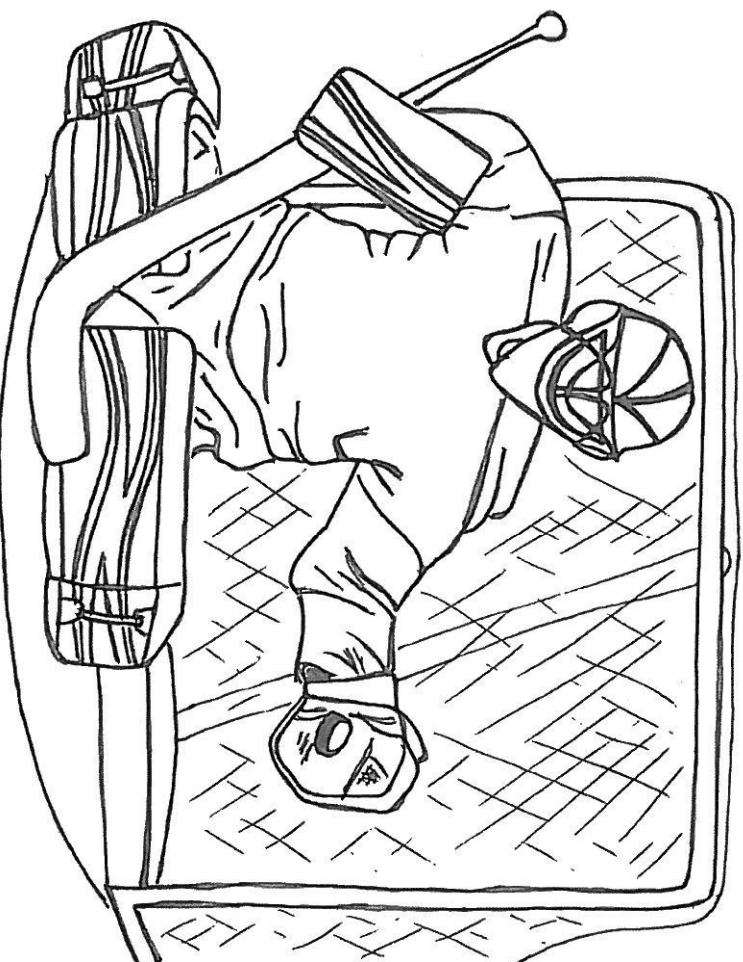
KOLOTOČ

Kroužíme špičkou jazyka kolem úst.

(Otevřená ústa, brada v klidu, pohybuje se jen jazyk. Pokud se brada pohybuje přidržujeme ji prstem.)

BRANKÁŘ

Pohybujeme jazykem z jednoho koutku do druhého a zpět.

(Pootevřená ústa, nedotýkat se rtů.)

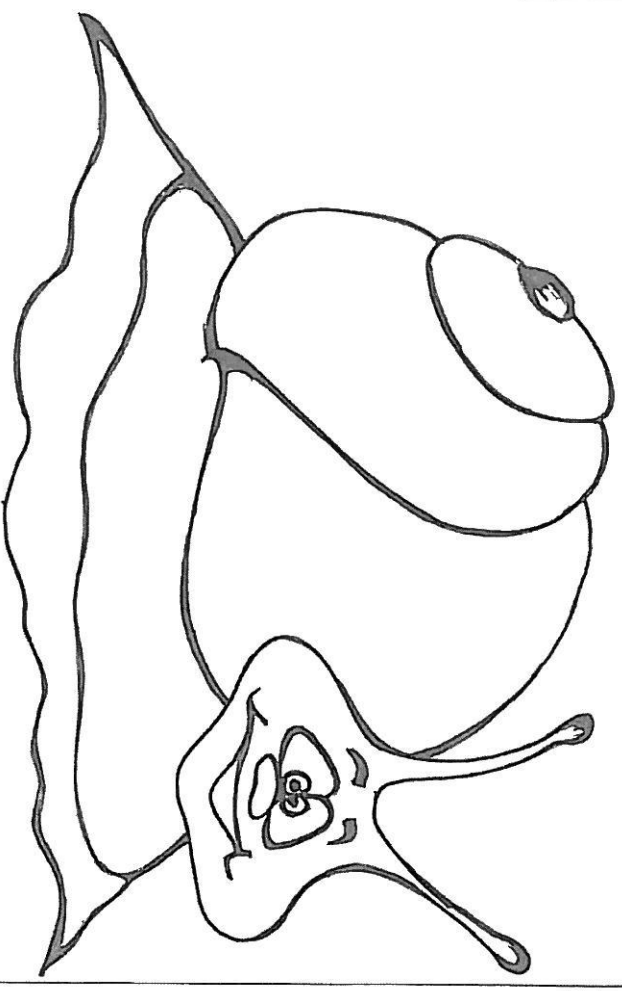
HOUPAČKA

Pozdravíme špičkou jazyka horní a pak dolní
ret.

(Otevřená ústa, brada v klidu, pohybuje se jen
jazyk.)

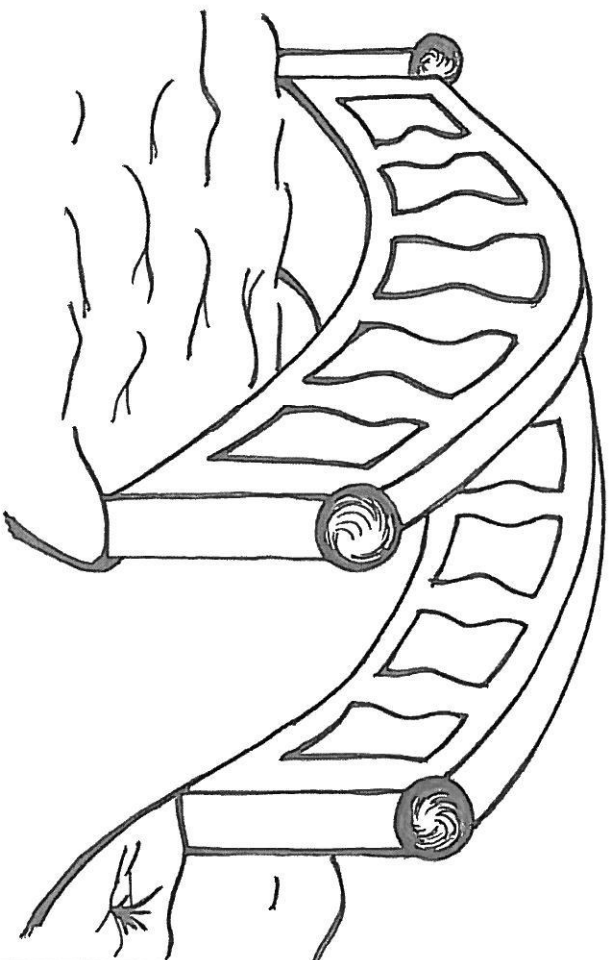
ŠNEK

Olizujeme horní ret, pak spodní.

(Otevřená ústa, brada v klidu, pohybuje se jen
jazyk. Pokud se brada pohybuje přidržujeme ji
prstem.)

MOST

Špičku jazyka opřeme za dolní zuby,
zvedneme hřbet jazyka.

(Otevřená ústa, střed jazyka zvedáme nahoru
do mostu.)

KONÍK

Přisajeme jazyk k hornímu patru dozadu a
rychle odlepíme dolů. Klapání podkov.

(Ústa střídavě otevíráme na O a E.)

VEVERKA

Horními zoubky hladíme dolní ret.

OPICE

Špičkou jazyka zatlačíme na jednu tvář, na
druhou, pod horní ret, pod spodní ret, kolem
dokola.

Obsah

Úvod	2
Jak na to?	3
Ve školce	4
LOGOPEDICKÁ PREVENCE V MŠ SVATOBŮŘICE-MISTRŮÍN, pracoviště SvatobŮřice	5
LOGOPEDICKÁ PREVENCE V MŠ SVATOBŮŘICE-MISTRŮÍN, pracoviště Mistřůín	15
Zdroje:	51
Připravná třída	52